

SZAKDOLGOZAT

**Hollós Karolina
2025**

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
..... Tanszék

A Szolnoki Lengyelpiac Fejlesztési Lehetőségei

Konzulens: Filepné Dr. Kovács Krisztina

Tanszékvezető:

Hollós Karolina
Tájrendező szakirány

Tartalom

1. Bevezetés	4
1.1 Mi a barnamezős terület?	4
1.2 Szolnok város bemutatása	9
1.2.1 Tájéörténet	9
1.2.2 Településszerkezet	10
1.2.3 Regionális kapcsolatok	11
1.2.4 Mezőgazdaság	12
1.2.5 Ipari és kereskedelmi szektor	12
1.2.6 Turizmus	13
2. Fókuszterület tájvizsgálata	15
2.1 Terület kijelölése	15
2.2 Fókuszterület bemutatása	17
2.2.1 Lehatárolás, alap adatok	17
2.2.2 A lengyel piac története	19
2.2.3 Területhasználati adottságok	20
2.2.4 A vegetáció jelenlegi állapota	21
2.2.5 Parkoló	24
2.2.6 Piac tér	25
2.3 A vizsgálat összegzése	27
3. Szintézis	28
3. Minősítés	29
3.1 Parkoló	29
3.2 Piac tér	30
3.3 Cserjés és erdő	31
3.4 Stratégiai SWOT - elemzés	32
4. Javaslatok	36
4.1 Állapotjavító javaslat	36
4.1.1 A piac és a parkoló megújítása	36
4.1.2 Az erdő állapotának megújítása	39
4.2 Park létesítése (váltásorientált stratégia)	40
5. Összefoglalás	43
6. Mellékletek	44
Felhasznált irodalom	47

1. Bevezetés

Szakedolgozatom témáját elsősorban a barnamezős területek felőli érdeklődésem határozta meg, illetve az olyan jellegű fejlesztések, amelyek egy térség ökológiai és rekreációs lehetőségeit gyarapítják. Ebben a fejezetben kifejtem, pontosan milyen tulajdonságok jellemeznék egy ilyen területet.

1.1 Mi a barnamezős terület?

Azokat a területeket nevezzük barnamezősnek, melyeket korábban ipari- vagy egyéb kereskedelmi célokra használtak és alacsony koncentrációjú veszélyes hulladékkal vagy más szennyező anyaggal terheltek, ám valamilyen utóhasználatra alkalmassá válnak a tisztítást követően. Ezt a jelzőt néha azon területeknek megjelölésére is használják, miket már felhagytak ugyan, de nem feltétlenül szennyezettek. Általában az adott város ipari körzeteiben fellelhetők: bezárt gyárak, kereskedelmi épületek helyszínein, illetve ahol jelentkeznek környezet szennyező tevékenységek nyomai, vagy használaton kívül esnek, elhagyatottak. Mostanában egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek ezek kármentesítésére és rehabilitációjára, mivel a fejlesztendő területek iránti kereslet is növekszik (CEMAT, 2006).

A barnamezős térség fogalmán belül léteznek úgynevezett „rozsdáövezetek”. Rozsdáövezetnek a még meg nem újult részeket nevezzük, amelybe a zöldterületek megőrzendő értékei nem tartoznak bele. Ezek jellemzően elhagyatott üzemi épületek, laktanyák, raktárak, gyárak, iparvágányok. Számos példaértékű barnamezős beruházás szerepel mára a köztudatban, amelyeket érdemes áttekinteni (Domonkos, 2022. 8. old.).

Millenáris Park

A mai Millenáris Park Budapest II. kerületében található, a Széna tér közelében. Helyén 1844-ben a Ganz Ábrahám-alapította vasöntöde (Ganz-MÁVAG gyártelep) működött, ami pár évtized alatt európai jelentőségű vállalattá nőtte ki magát. 1911-ig bővítették és új csarnokokat építettek hozzá. A gyár 1992-ben bezárta kapuit, és a terület hosszú időre elhagyottá vált. 2000-ben aztán elkezdték rendezvényközponttá átalakítani. Ennek érdekében két magasépületet le kellett robbantani, a B és D csarnokok közé felépült a Kerengő, valamint az E jelű épület, a Nemzeti Táncszínház, emellett a G jelű vendéglátó csarnok és számos zöldfelület. Mindezen fejlesztések alatt viszont szem előtt kellett tartani a terület ipari örökségeinek megőrzését. (millenaris.hu, 2024.)

Ezután 2017-2020-ban megépült a Millenáris Széllkapu park – benne egy 350 tonnás acélfalra felfuttatott zöldfallal, amellyel Közép-Európa legnagyobb függőkertje lett. Ennek az „origami parknak” jellegzetessége, hogy a modern formavilággal játszik (látszóbeton burkolatok, természetes formák minimalista ábrázolása) és korszerű energiaellátást biztosít (napelem, elektromos autó töltőállomás) (Pleskovics, 2020).

Tavi kilátás a Millenáris parkban (bal), a Millenáris park térképe (jobb)

Vasúttörténeti Park

A Vasúttörténeti Park Budapest XIV. kerületében található, Rákosrendezőn. A 90-es években itt működött a Hámán Kató Fűtőház, később a MÁV Nosztalgia Kft. szokásává lett, hogy szabadidejükben nosztalgia járművekkel állomásoztak itt. Ezeket filmforgatásokhoz használták.

Mikor már számos mozdony összegyűlt a Fűtőházban, a MÁV História Munkabizottsága alkalmasnak találta egy vasúti témájú skanzen kiépítése. 1999-ben letették az alapkövet és 2000 óta az egykori fűtőház már múzeumként funkcionál, melynek célja a magyar vasúti közlekedés fejlődésének bemutatása (teszi ezt terepasztalokkal, lóvasúttal, hajtányozással és a masiniszták munkájának megismertetésével) (kastélyok.hu). A Millenáris Parkhoz hasonlóan egy évtizeddel később itt is újabb fejlesztési terv készült a területhez, ami azóta nem került megvalósításra. 2023-ban a projektet újraindították Parkváros Rákosrendezőn néven, így a főváros jelenleg is hatályos településszerkezeti tervének része. (Balogh, 2023)

Mozdonyok a Vasúttörténeli parkban (bal), térkép a park tervezett állapotáról (jobb)

Gázgyár

Az óbudai Gázgyár a III. kerületben található. A gyár 1913-ban Aquincum polgárvárosi részének a romjaira épült és a város közvilágítását biztosította. A Gázgyár területe az 1990-es évek végén bezárta kapuit, és a terület rehabilitációja kezdődött el (Fővárosi Önkormányzat, 2023). 1996-ban a gyár romjai mögött a Frankfurti Tőzsde szoftvervállalkozásának, a Graphisoftnak építettek székházat, ami magával vonta egy teljes park kiépítését. A park a Szilícium-völgyből inspirálódva kutatás-fejlesztéssel foglalkozó épületnek ad otthont. 2020-ra 82.000 m² iroda, laboratórium és oktatási intézmény, valamint 10 étterem és kávézó található (graphisoft.com, 2020). És habár a Graphisoft park további 62.000 m² iroda fejlesztési potenciállal rendelkezik, mintegy 201148 m²-es, közel negyede használaton kívüli maradt.

A száraztisztító, a villamos központ, víz-és kátránytornyok, valamint az óraház mind műemlék értékűek. Utóbbi kettő kívülről megújult ugyan, de belül hasznosítatlanok, ráadásul a terület talajának jelentős része szennyezett (a gáz tisztítási folyamatának mellékterméke), közel 200 ezer tonna cianiddal és arzénnal szennyezett talajról van szó Déli részen már megkezdődött a rehabilitáció. A terület ivóvíz ellátása biztosított, de a szennyvízelvezetés megoldása még folyamatban van. TSZT besorolás: intézményi, jellemzően szabadon álló terület (Greenpeace, 2023).

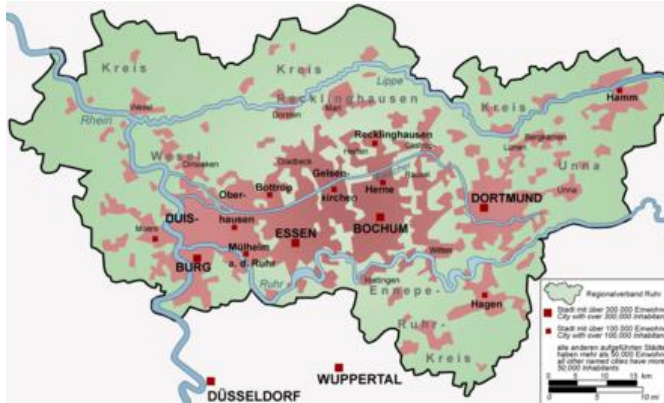

Az óratorony és a kátránytoronyok (bal), a Graphisoft park madártávlatból (jobb)

Ruhr-vidék gyárcsarnokai

A Ruhr-vidék gyárcsarnokai a német ipari forradalmat és gazdasági fejlődést meghatározó gyárkomplexumok, tehát a XIX. század végén és a XX. század elején épültek. Akkoriban ez a vidék az ország ipari központja volt, ahol elsősorban szén- és acélbányászattal, valamint a nehézipari termelésével foglalkoztak. A térségben számos kovácsműhely, kohó és gépgyár alakult, melyek gyárcsarnokokban működtek. A gyárcsarnokok monumentális méretűek és ipari stílusúak voltak, ma már sokuk műemlékként vagy kulturális központként szolgál. Itt az átalakításokra irányuló regionális politika eleinte csak alapvető acélipari fejlesztésekre irányult. A felhagyott gyárak kármentesített területeinek zömét parkosították és mára mintegy 200 múzeum, 250 kulturális fesztivál és 120 színház működik a területen (Bircher, 2023).

Az újításokat a 80-as évek végéig akadályozta többek között a vállalkozásoknak kínált kevés lehetőség, a fejletlen infrastruktúra, a magas regionális bérszínvonal, és a betelepülő vállalkozásokkal szemben álló gazdasági- és politikai érdekszövetség. A 80-as évek közepétől azonban megváltozott az ottani gazdaság struktúrapolitikája, mikor célkitűzés lett az állam versenyképesség javulása és ennek hatására fejleszteni kezdték az infrastruktúrát. Ez az akció magában foglalta a közlekedési csomópontok alakítását, technológiai, képzési és átképzési központok létrehozását és nem utolsósorban a vállalkozásra használható telkek feloldását is. (Zsúgyel)

Felújított gyárkomplexum a Ruhr vidéken (bal), a Ruhr-vidék térképe (jobb)

Összefoglalás

Ahogy a négy példaértékű projekt is szemlélteti, barnamezős beruházásra a legkülönbözőbb eredeti funkciókat betöltött iparterületek is alkalmasak lehetnek. Ezek egyedi kiterjedési területe, beépítettsége és épületformái fogják meghatározni az új használati formát/formákat. Az adott lehetőségek közül nem feltétlenül az a koncepció fog megvalósulni, amelyikre az adott terület leginkább alkalmas (a négy projekt közül egyik se kapta vissza eredeti szerepét), hanem inkább az, amely a beruházó cég foglalkozásához kapcsolódik, vagy amelyhez az önkormányzat éppen helyet keres. Közben a támogatások és korlátozó tényezők szintén befolyásolják a kivitelezés menetét, sikerességét, vagy akár azt, hogy melyik beruházó dolgozhatja ki az ötleteit.

	Millenáris park	Vasúttörténeti park	Gázgyár	Ruhr-vidék
eredeti ipari funkció	vasöntöde	fűtőház	gyártelep	iparrégió (vas/acélgégyártás)
jelenlegi funkció	kiállítási tér és rendezvényközpont	állandó kiállítás, művelődési központ	közpark, oktatóközpont, kutatóközpont	zöld technológiai és kulturális központ
cél kategóriája	lakossági, turisztikai	turisztikai	lakossági, kutatási	lakossági
beruházók, tervezők, támogatók	Millenáris Széllkapu Nonprofit Kft.	MÁV Rt., MÁV Nostalgie Kft., Közlekedési és Vízügyi múzeum	Graphisoft SE szoftverfejlesztő cég	lakosság, helyi önkormányzatok
korlátozó tényezők				kevés lehetőség a vállalkozások számára

a) táblázat – barnamezős területek összehasonlítása

1.2 Szolnok város bemutatása

Lorem ipsum dolor

1.2.1 Tájéörténet

Szolnok történetét, sorsát és fejlődésének irányát egyedi földrajzi helyzete – azon belül híd város szerepe szabta meg már Szent István korában. Ekkor vált megyeszékhellyé, így innen irányították és ellenőrizték Erdély és nyugat-Magyarország kereskedelmét: itt rakodták le a máramarosi bányákból érkezett sótömböket, melyeket a Tiszán szállítottak, itt volt a Buda felé hajtott marha csordák átkelő-pontja.

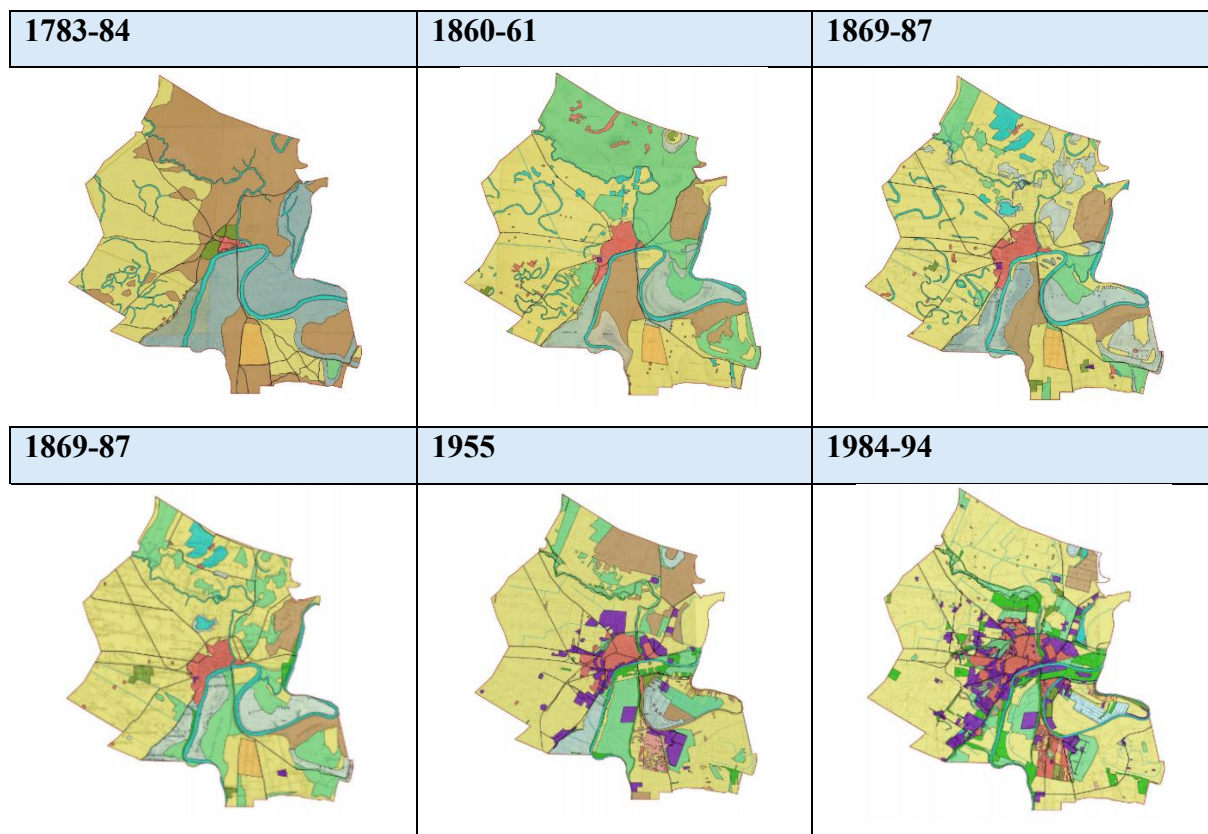
1846-ban sor került a Tisza szabályozására, ami a mocsaras területek nagy részét eltüntette a térképről. Így a város „kelet-nyugat kereskedelmi” szerepe az osztrák-magyar monarchiában a vasúti csomópont kiépülésével még inkább érvényesülni tudott (Kaposvári, 1984, 5. o.).

Ennek következtében egyre több ipari célú üzemet telepítettek a környékre, a település gazdasági és földrajzi adottságaihoz mérten. Az 1860-as évektől Szolnok a malomipar központjává lett, később pedig az termelés palettája új ágazatokkal bővült, olyanokkal, mint az 1856 és 1858 között épült Járműjavító, vagy a Dohánybeváltó 1864-ben a, 1866-ban a Scheftsik-féle „István Gözmalom”, 1900-ban pedig a Bohn-féle téglagyár.

1913-tól 1914-ig a Cukorgyárat építették, majd 30-ban a gabona raktárat, később pedig a Lakatos és Mérleggyár, és a Gaál Gépgyárt, 1934-ben pedig megjelent a Papírgyár. Szolnok ipari körzete a déli negyedben, a Tisza mellett jött létre és bár résztevékenységei az idő során változtak, ma is Ipari parknak hívják. 1930- ban összesen 25 ipari jellegű létesítmény volt található városszerte.

A kisiparos és a közepes méretű műhelyekkel együttvéve 670 ipari üzem létezett a városban, de méretével mind közül kiemelkedett a Cukorgyár telepe. A foglalkoztatottak száma vidéki városokban ekkor átlagosan 125 fő volt üzemenként, Szolnokon pedig 110 (Sebők, 2015. 11.o.).

A 30-as években aztán decentralizálták a fővárosban koncentrálódott ipart, így az ipar robbanás-szerű fejlődése elérte Szolnokot is. A hároméves terv időszakában különböző nehézipari ágazatok termelési értékének aránya az 1938-as 40-42%-ról 1949-re 60%-ra emelkedett, míg a könnyűipar ugyanilyen arányban csökkent. (Sebők, 2015. 15.o.)

1. ábra - Szolnok tájtörténete

1.2.2 Településszerkezet

Szolnok városának szövege több szempontból is érdekes, hisz egy közepes méretű város, mely a Tisza és a Zagyva találkozásánál helyezkedik el. A folyók mentét sétányok, hidak és parkok kísérik. A vízfelületek és azok környéke meghatározzák a város arculatát, és számos szórakozási és rekreációs lehetőséget biztosítanak. A lakóövezet építésze ötvözi a történelmi és a modern városrendezést. A belváros szűkebb utcái és terei a régi városképhez hűen megmaradtak, miközben az urbanizált terület többi részén a 20. és 21. század építésze és infrastruktúrája dominál (azon belül is leginkább a szocialista stílusjegyek figyelhetők meg).

1946 októberében Papp Imre elkészült Szolnok megyei város település felhasználási tervével, amely a vidéki városok és megyeszékhelyek közt a legelső volt célja területileg kijelölni azokat a városrészeket, amelyek beépíthetők zöld területként kiemelt és ipari, illetve gyári övezetként hasznosíthatók fel. Ezenkívül feltüntetni a fő forgalmi úthálózatot a vasútvonal vezetést és ezzel kapcsolatban a pályaudvarokat végül a sport területeket ülőhelyeket nagyobb közcélú intézményeket.

Az 1946-os tervben igen fontos szerepet kapott a zöldterület fejlesztésre az a Tisza bal partján lévő rész, amely a jelenlegi és a tervezett Tisza-híd közé esik ennek nagysága 100 hektár az elgondolás szerint a jellegzetes Tisza parti táj megőrzésével üdülő és vízi sporttelep fejleszthető ki a fő forgalmi úthálózat igen lényeges része a Budapest debreceni fő forgalmi út déli elkerülő szakasza a javasolt új Tisza-hídon át. (Kaposvári, 1984. 42.o.)

A városnak több pihenésre és szabadidős tevékenységre alkalmas zöldfelülete is van. Ilyen például a Szolnoki Parkerdő, valamint a folyóparti zöld sávok. A természetvédelem összesen két helyi jelentőségű védett területet tart számon: a Tüdőkórház parkját, és a Molnárfecske telepet.

Összességében Szolnok városszövege ötvözi a természeti adottságokat, a történelmi örökséget és a modern városi fejlesztéseket, amelynek köszönhetően változatos és dinamikus urbanizált térség jött létre.

1.2.3 Regionális kapcsolatok

Szolnok Magyarország középső részén, Jász-Nagykun-Szolnok megyében található, a Tisza folyó partján. A város fontos közlekedési csomópont, több főút és vasútvonal is keresztül fut rajta. Szolnok történelme gazdag, a római korban már létezett, és az évszázadok során jelentős szerepet játszott az Észak-alföldi régió gazdasági és kulturális életében. Mindezt azon regionális kapcsolatok teszik lehetővé, amelyeket négy (a,b,c,d) csoportra oszthatunk.

a) Közlekedés

Regionális távlatban a közlekedés legmeghatározóbb tényezője a vasút. Az országos vasúthálózat egyik fontos csomópontja található itt, mely a várost összeköti Budapesttel, Debrecennel, Péccsel, Nyíregyházával és más nagy városokkal. Budapesttől Szolnok kb. 100 kilométerre található, amit vonattal megtenni nagyjából egy/másfél óra.

A város úthálózata város jól kapcsolódik az M4-es autópályához, amely közvetlen kapcsolatot biztosít Budapesttel és a Tisza menti városokkal, például Abonnyal. A 32-es útról elérhető Jászberény, az E60-as út pedig Karcagra megy.

b) Gazdaság

A Tisza folyó mentén fekvő Szolnok közlekedési és logisztikai központként is fontos szerepet játszik, hiszen a Tisza és a vasúti kapcsolatok révén könnyen elérhetőek a környező ipari zónák

és termelési központok. A város és környéke számos ipari ágazatnak ad otthont többek között a vegyiparnak (mint a Béres Gyógyszertár Zrt.) a gépiparnak és az energiaiparnak.

c) Kultúra és turisztika

Szolnok a Tisza-parti városként népszerű turisztikai célpont, és ezen a vonalon is gondolkodik turisztikai kapcsolatokban (például séta a Tisza-kürti Arborétumba) a többi keletmagyar nagyvárossal, mint Szeged, Kecskemét és Debrecen, a kulturális és turisztikai tevékenységek révén is erősek, de a városnak fontos szerepe van a régiót képviselő kulturális események és rendezvények szervezésében is.

d) Adminisztratív és politikai kapcsolatok

Szolnok megyei jogú város. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye székhelye és egyúttal a Szolnoki járás központja is. Külföldi kapcsolatait meghatározó testvérvárosai: Riihimäki, Reutlingen, Nagybánya, Bielsko-Biala, Forli, Shoham, Yuza, Eastwood, Rakvere, Sanmenxia, Jinzhong és Bengbu.

1.2.4 Mezőgazdaság

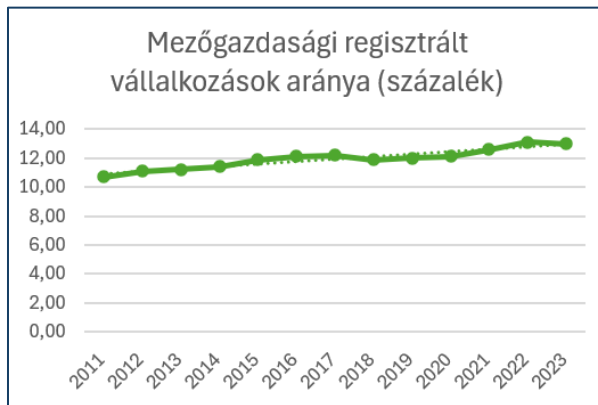
Bár a közigazgatási határon belül mindig is a szántó volt a vezető területhasználat, az agrárgazdaság régóta nem meghatározó a szolnokiak életében. Évtizedekig az élelmiszer-és vegyipari cégeknek adtak a városnak és a környéki települések lakosságának megélhetést.

A mezőgazdasági vállalkozások aránya (3. ábra) a TEIR adatbázisban rendelkezésre álló 2011-től 23-ig tartó időszakban Szolnokon növekvő tendenciát mutat, ami többek között annak köszönhető, hogy a mezőgazdasági gépgyártás háttérbe szorult. Ez az arány 10-14% között mozog, de a vármegye többi településéhez képest ez alacsony értéknek számít.

1.2.5 Ipari és kereskedelmi szektor

Kecskeméttel együtt Szolnok a - Közép-alföldi Gazdasági Együttműködés része. Manapság az ipari park zöldmezős beruházásokhoz biztosít összközműves ingatlanokat a vállalkozóknak (ipariparkszolnok.hu). Jelenleg ide betelepült vállalkozások például a Vízépítés-környezetvédelem Kft., a Stadler Rail Group svájci vasútjármű-gyártó cég, a La Bélier és az Ecseri Kft. alumínium gyárak, az Eagle Ottawa bőrgyár, a MIPA Hungária Kft., amely autókarosszériákkal foglalkozik, de ezek mellett még kompresszorgyár és a spanyol székhelyű gépjármű-fém gyár (ipariparkszolnok.hu).

További gazdaságfejlesztésre és munkahelyteremtésre a területfejlesztési koncepció számos lehetőséget kínál. Együttműködést más térségi ipari parkokkal (például Törökszentmiklóson feldolgozóipar, gépipar, élelmiszeripar), a logisztikai hálózat bővítését Szajollal, tájgazdálkodási központok bevonását a K+F-be (Pataki, 2024. 15. o.).

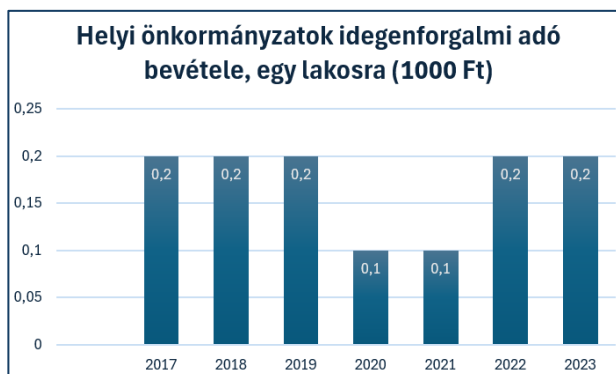
2. ábra (forrás: TEIR)

4. ábra (forrás: TEIR)

1.2.6 Turizmus

A Tisza folyó menti turizmus, a vízi sportok és a kulturális események mind az életminőséget javítják. Sok nagy-kiterjedésű szabadidős létesítmény – termálfürdő, kalandpark, játszópark – a Tisza-ligetben csoportosul. A város híres a művészeti életéről, számos múzeummal és galériával rendelkezik, köztük a Szolnoki Művészeti Múzeummal.

5. ábra (forrás: TEIR)

6. ábra (forrás: TEIR)

A mellékelt ábra (5.) a koronavírus degradáló hatásait mutatja 2020-ban és 21-ben. Ezt leszámítva a turizmusból származó bevétel stagnál. Jelenleg a város rendelkezik szabadon hozzáférhető, beépíthető területekkel, illetve olyan gazdasági területekkel, melyeket Szolnok hosszútávú városfejlesztési koncepciója barnamezős beruházással tervez megújítani a jövőben.

A térségben 14 gyógyvizű és 5 melegvizes fürdő üzemel. Szolnokon az idegenforgalom az egyik legígéretesebb gazdasági ágazat, amelynek fejlesztése különösen dinamikusan haladhat. A szabadidős- és rekreációs központok, a sportturizmus létesítményei, valamint a strandok és fürdők kiemelkedően nagy területet igényelnek. Az ökoturizmus, kerékpáros turizmus és vízi turizmus szolgáltatásai (például pihenőhelyek, vendéglátóegységek, információs és szálláshelyek) főként a vízfolyások mentén, az ott rendelkezésre álló zöldterületeken helyezhetők el (Pataki, 2024. 16. o.).

Gyerekek számára Szolnok egyik legnépszerűbb múzeuma, a 2016-ban nyílt RepTár repülőmúzeum nyújt élményt. Ebben az emlékparkban nyugdíjazott repülőgépek és helikopterek kerülnek interaktívan bemutatásra, de 4D mozival, saját kalandpályával is rendelkezik.

Hasonlóan a figyelem középpontjában még a Művésztelep, amely 1902 óta működik, napjainkban rendezvényközpontként és egyben a Szolnoki Képzőművészeti Társaság székhelye. Itt havonta megújulnak a Kert Galéria kiállításai. Más látványattrakció is található a desztinációban: a Rozárium a Megyeháza mögött található rózsakert, (ami 2009 óta a magyar nemesített rózsafajok gyűjteményes kertje is). A kiültetés közepén egy csepp alakú szobor található, amely Dr. Béres József emlékére készült.

A Tiszavirág híd – talán a leghíresebb látványosság a városban - szintén a megjelenésével kelti fel a turista érdeklődését. A széles gyalogos- és kerékpáros hídtól padlóüvegen keresztül le lehet látni a Tiszára, maga a híd pedig egy nagy repdeső tiszavirágra emlékeztet.

Kulináris turisztikai terméke közül kiemelkedő a Marzipán Cukrászdában kapható „szolnoki habos isler”, de akit bővebben érdekelnek a város ízei, a „Helyi termékek vására minden hónap második vasárnapján délelőtt nyitva tart a Hild téren (tourinformszolnok.hu).

2. Fókuszterület tájvizsgálata

Alulhasznosított telkekből többet is számontart Szolnok önkormányzata. A Vagyonkezelési Osztály hét ilyen területen szorgalmazna barnamezős beruházást.

2.1 Terület kijelölése

Jellemzően két városrészben csoportosulnak ezek a lehetséges barnamezők:

a) Déli iparterület

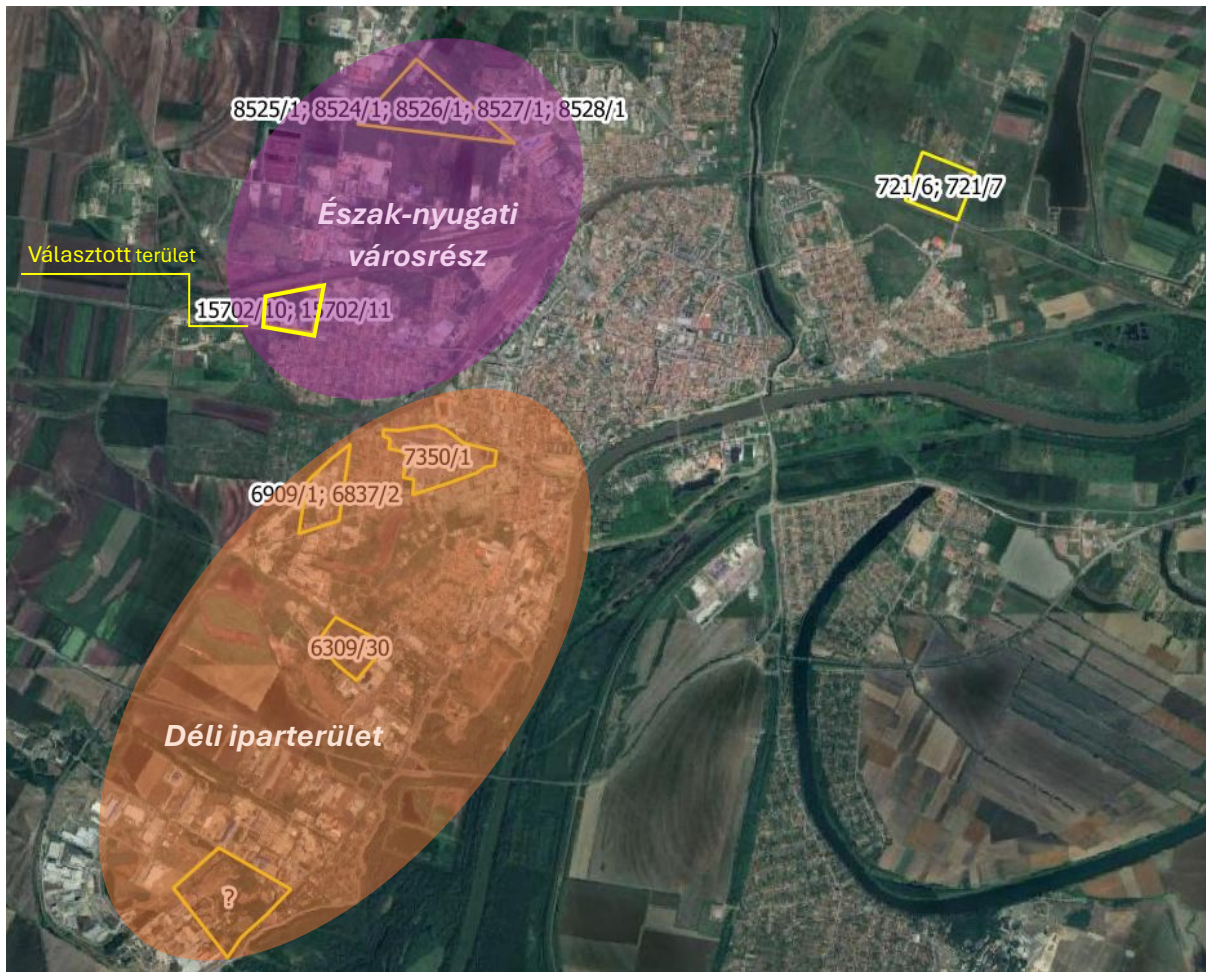
Itt található a Vegyiművek (még üzemelő telephely) a volt Cukorgyár területe és a Gyökér út menti ingatlanok. Szintén működik – egykori használati formájától részben eltérően – a Szolnoki Ipari Park, amely nagyüzemi telephelynek biztosított teret és az utóbbi években jelentősen fejlesztették. Pillanatnyilag további 300 hektárnyi területrész bővítése van tervben.

b) Észak-nyugati városrész

A Nagysándor József út – Újszászi út menti területrész kizárólag olyan gazdasági tevékenységre vehető igénybe, amely működése során nem bocsát ki szennyezőanyagot. Ennek megfelelően az egykori szemétkerakó helyén (és annak környékén) egyenergiaellátásra alkalmas logisztikai központ, a GIMA Ipari Park került megépülésre. Az önkormányzat tulajdonában történő egyéb területeken napenergia hasznosítás folyik.

Az Ipari parkba civilként bejutni körülményes – ez a térképen érinti az egykori cukorgyárat, a vegyi műveket, és a kőolajkutató üzemterületeit. Kivételnek számít a MÁV Járműjavító, amely kiállítórésszel is rendelkezik, amely emlékeztet a Vasúttörténeti parkhoz. Az Észak-nyugati városrészben található lengyel piac infrastruktúrája igen leromlott, de szombatoként rendszeres kereskedelmi térként nyitva tart. A Thököly-út menti laktanya (vagy Fürst Sándor laktanya) a 2000-es évek eleje óta elhagyatottan állt, ám most 2025-ben letették az alapkövet egy teljesen új katonai laktanya létesítéséhez.

A Besenyszögi-út környékén álló ingatlan (keleti városrész) területe bérleti szerződés alapján használatban van.

7. ábra – alulhasznosított területek (forrás: Városi Önkormányzat, Vagyongazdálkodási osztály)

A lengyel piacot és környékét azért választottam, mert sok lehetőség rejlik benne olyan megoldásokra, amelyek hozzájárulhatnak Szolnok átfogó fejlesztési céljainak eléréséhez.

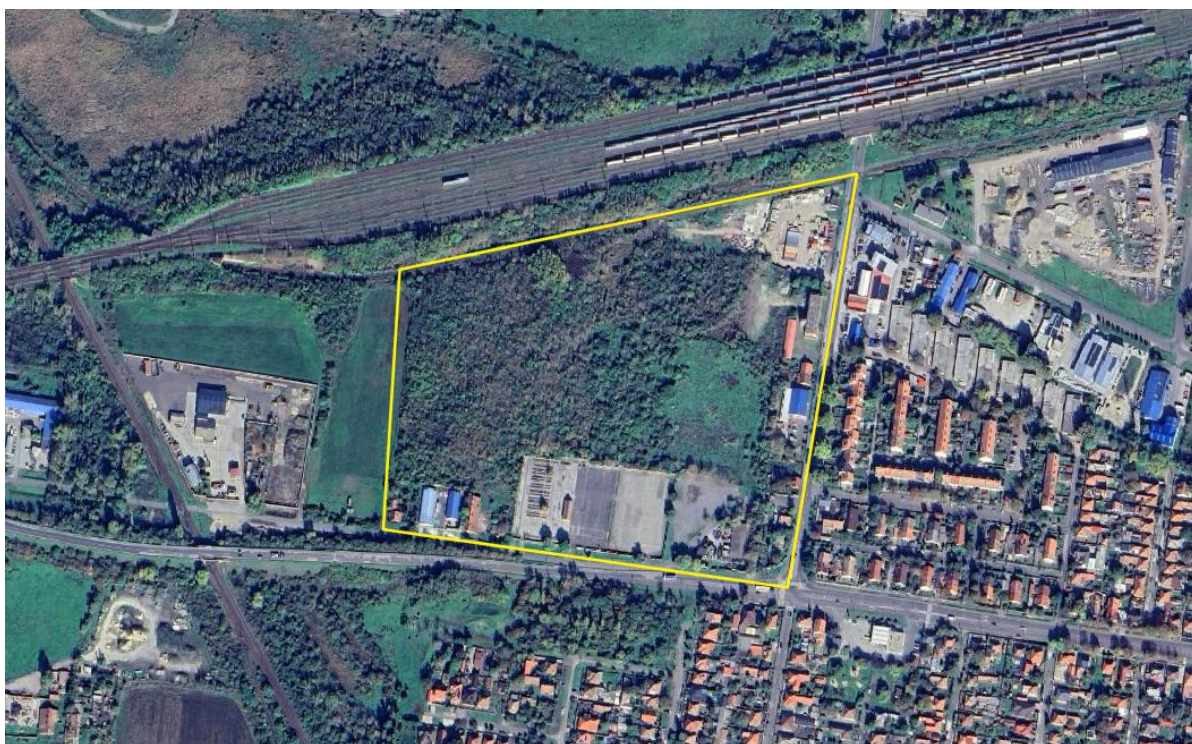
Mivel a város népessége az utóbbi évtizedben rohamosan csökkent, ezt megakadályozandó a város jövőképében szerepelnie kell jobb megélhetési viszonyoknak, egészségesebb környezeti feltételeknek, valamint a hátrányos helyzetűek életkörülmények javulásának (Pataki, 2024. 29. o.).

2.2 Fókuszterület bemutatása

Ebben a fejezetben általános vizsgálatot követően vázoló a Lengyel piac számításba vehető összes előnyeit és hátrányait, (feltéve, hogy jogosan barnamezős területnek tekinthető). Fontos figyelembe venni azokat a városfejlesztési terveket, amelyek hatással lesznek a piac területére a jövőben, és végül a múltban betöltött korábbi funkciókat is megvizsgálom, hogy részletes képet kapjunk a szintézishez.

2.2.1 Lehatárolás, alap adatok

A lengyelpiachoz tartozó önkormányzati tulajdonban lévő telkek összterülete nagyjából 12,34 hektár. A Pletykafalu nevű városrész főtengelyét alkotó 32-es út (Abonyi út) a déli oldalról határolja a piacot. **Autóval** csak innen és a **Nagysándor József út felől** megközelíthető. A legközelebbi **buszmegálló 6 perc gyaloglásra van**. A lehatárolást észak felől a legközelebbi vonatsínhez mértem, nyugati oldalról pedig a szántó széléhez.

8. ábra – a lengyelpiac lehatárolása (alaptérkép: Google satellite)

	Előnyök	Hátrányok
Terület	városon kívül eső területrés	jelenleg használtcikk piac
Tulajdoni viszonyok	önkormányzati tulajdonú terület	Kezelő: SZOLLAK Kft.
Fejlesztési lehetőség	a területi adottság jó	
Településrendezési tervi besorolás	Kke-21-18555 jelű kereskedelmi célú különleges övezet	
Barnamezős rehabilitáció	állapotjavító beavatkozás	
Megközelítés	megfelelő	
Közművek	vizsgálata szükséges	

b) táblázat – a lengyel piac stratégiai előnyei és hátrányai barnamezős beruházáshoz
(forrás: Városi Önkormányzat, Vagyonkezelési osztály)

Figyelembe kell venni továbbá a piaccal szemközt található „Pletykafalu” lakótelepet is. A lakótelep lélekszáma látványosan csökken. 2001-ben (Partoskapolnával együtt) még 3360 fő lakott itt, 2025-re viszont már csak 2200 (Pataki, 2024. 101. o.). Tekintsük át, milyen javaslatokat fogalmaz meg ebben a zónában a területfejlesztési koncepció:

10. ábra – Nyugati városrész - Pletykafalu (forrás: területfejlesztési koncepció)

- Mint Abonyi út menti gazdasági területnek, a foglalkoztatási lehetőségeket bővíteni kell
 - Az Abonyi út mentén gazdasági infrastruktúra fejlesztés ajánlott
- **Nyugati városrészre tett általános környezetvédelmi célok**

Mint az „arculatjavító fásítások, fenntartható „Zöld Város” imázs létesítése (fásításokkal, parkosítással), Co2 kibocsátás csökkentése fosszilis energiák háttérbe szorításával, természetes, őshonos fajokkal erdők telepítése, madárbarát város megvalósítása, beépített területek arányának csökkentése”

➤ **Nyugati városrészre tett általános társadalmi célok**

Mint az „az idősek, fogyatékkal élők és szegregált rétegek integrálása, nemi esélyegyenlőség fokozása, egészségvédő programok népszerűsítése, az egyházak szerepének bővítése az oktatásban, a napenergia felhasználás ösztönző rendszerének kidolgozása, lakossági környezettudatosság fejlesztése”

➤ **Nyugati városrészre tett általános gazdasági célok**

Mint a „víztakarékosság, környezetbarát építőanyagok alkalmazása, barnamezős területek hasznosítása és rehabilitációja”

➤ **Nyugati városrészre tett általános infrastrukturális célok**

Mint a „városi szolgáltatások körének bővítése, közösségi közlekedés feltételeinek javítása, technológiai inkubátorházak létrehozása, gépjármű közlekedési szükséglet mérséklése” (Pataki, 2024. 85-86. o.).

2.2.2 A lengyel piac története

A XVIII. század óta vásár működött ezen a helyen. Egy 1975-ös tanulmánykötet szerint a Vásár tér mellett Liba-legelők is voltak, tőle nyugatra és délnyugatra pedig két parcellában kenderföld állt művelés alatt. Sokan helybéli Kondorosnak nevezte a teret akkoriban, mert a század első 30 évében még a katona-városi polgárok beépítetlen szérűskertje volt. (Virágh, 1975. 70. o.) Az 50-es években lóvásár volt ezen a helyen.

A 80-as években költözött ide a lengyel piac, azelőtt a papírgyár melletti Csáklya utcában működött. Akkoriban még minőségi, nyugati termékek is szerepeltek a kínálatban. Ezeket a portékákat általában lengyelek árulták – innen ered a név. Ehhez hasonló piacok országsszerte megtalálhatóak voltak a nagyvárosokban. A lengyel piacok korszaka azonban az 1988-ban bevezetett új útlevelekkel lezárult, hisz megkönnyítette a magyaroknak a nyugatra utazást és hogy ott vásárolhassanak. (blogszołnok, 2011)

Ezen időszak végeztével a Csáklya utcai piac átköltözött a Pletykafaluba, ahol már teljesen az átlag-keresetű és szegény emberek tárcájához igazodott. Eredetileg csak egy kézilabda-pályányi területtel rendelkezett és egészen a rendszerváltásig telt ház volt szombatonként.

Idővel aztán a terület mérete az új árusok érkezése miatt megtízszereződött. Idősebb piacozók elmondása szerint a lengyel árusokat arabok, erdélyiek, oroszok és ukránok váltották fel.

Voltak nézeteltérések, a nemzetiségiak között, de előbb-utóbb mindig meg tudtak egyezni, ki hol árulja a holmiját, hol állíthatja fel a standját. Ám ahogy idővel a kínai boltok elterjedtek az országban, rengetegen kénytelenek voltak végleg bezárni. A 90-es években az újságokban mindennapos téma volt a piac sorsa: változott a nyitvatartási idő, azt is híresztelték, hogy végleg bezárja kapuit, de egy autós-mozi megnyitása is felmerült. (Telegráf, 1993 jan. 15.) Mindezen nehézségek ellenére a kereskedelem tovább folytatódott a piacon.

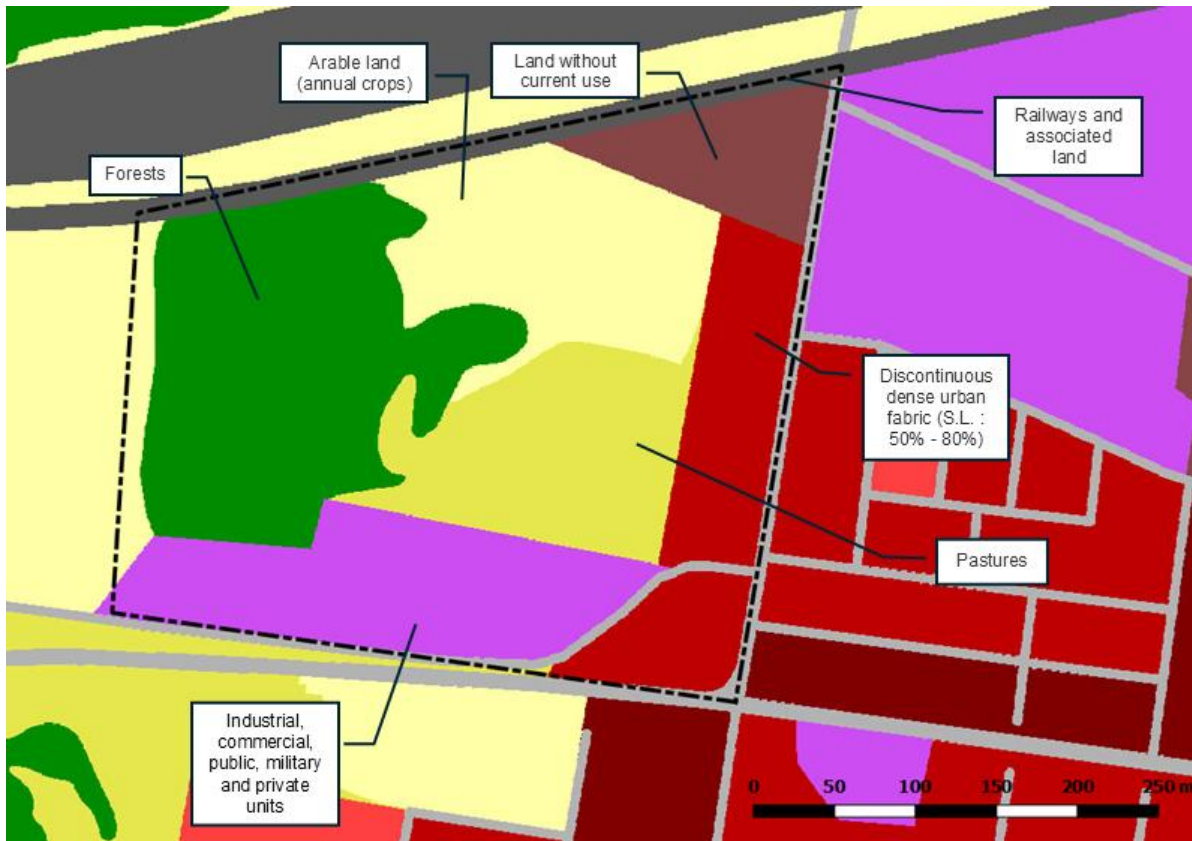

11. ábra – táj alakulása a lengyelpiacon 1959-2023 (forrás: fentrol.hu)

2.2.3 Területhasználati adottságok

Manapság a használtcikkpian a Szollak Kft. üzemeltetése alatt működik bolhapiacként minden szombaton reggel 6-tól 13:00-ig

Az alábbi 2018-as területhasználati térképen a barnával jelölt háromszög alakú terület egy éppen műveletlen, alulhasznosított mezőt jelöl. Ez a mező (a lehetőrolás keleti oldala-menti vörös sávval együtt) azóta ipari területté változott: itt működik jelenleg a Tisza MobilWC (mobil wc kölcsönző) és egy építőanyag kereskedés, a Gönczi Tüzép.

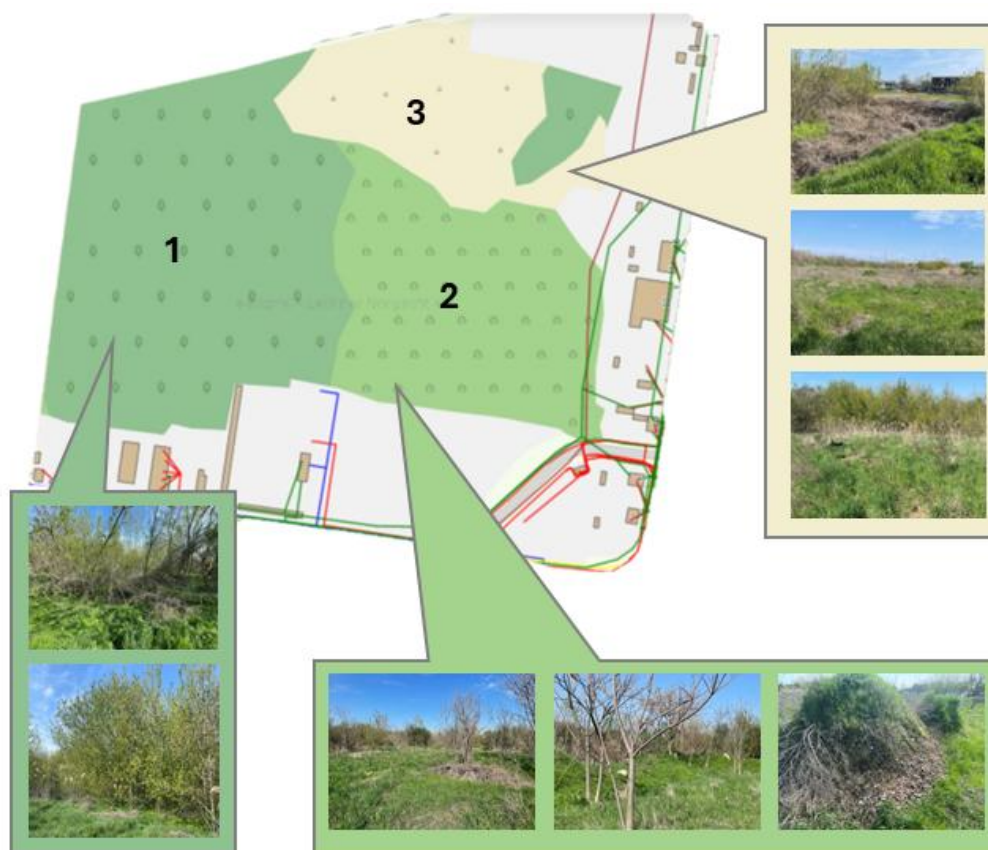
12. ábra – Területhasználati térkép (forrás: Urban Atlas Land Use/2018)

A Nagysándor József út mentén tovább haladva a kereszteződésig minden épület egy víz- gáz- és szaniter szerelvényekkel foglalkozó céghez, a Megatherm-Szolnok Kft-hez tartozik. A sarkon, közvetlenül a parkoló mellett pedig az Antidope Kft autókereskedése található.

A lilával jelölt sávot a déli oldalon összességében ipari tevékenységre használják. Ennek közepén található a piactér, illetve a tőle jobbra eső parkoló. A burkolt és burkolatlan felületek nagyon kontrasztosan elhatárolódnak egymástól.

2.2.4 A vegetáció jelenlegi állapota

Az alábbi növényborítás térkép alapján három vegetáció folt jellemezhető. A különböző típusú zöldfelületek növényzete eltérő mértékben kivadult és más-más életközösségekkel rendelkezik.

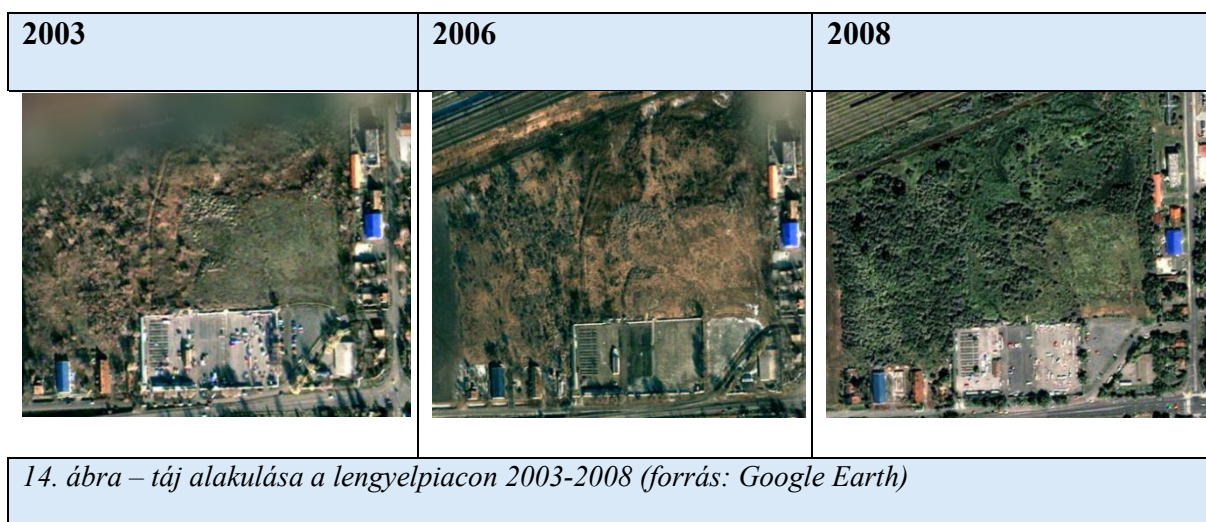
13. ábra – A növényborítás mértéke szerinti sorrend legsűrűbbtől a leggyérebbig:
 1 – Lomblevelű erdő; 2 – Cserjés; 3 – Nádas (forrás: e-közmű)

Lomblevelű erdő

Itt az uralkodó fafaj az mezei juhar (*Acer campestre*). A piac kerítésének mentén ezeket a fákat végig erdei iszalag (*Clematis vitalba*) futja be. A cserjeszint sűrű és magas, ami miatt az erdő szinte áthatolhatatlan, mégis előfordulnak kisebb tisztások. A tisztásokon virágzó őszibarack (*Prunus persica*) facsemeték is akadnak (1. melléklet).

Nyugat felé haladva a fás szárú növényzet besűrűsödik: a cserjéket fiatal mezei juharok váltják fel, a sokszor derékmagas szárazgyep-csoportok és nádas sávokban kihajolnak az árnyékból a napra (2-3. melléklet).

Szemmel láthatóan talaj szennyezettsége fokozatosan csökken (már ami a felszíni szennyezést illeti). A nyílt területekhez viszonyítva itt hűvösebb klíma érzékelhető. Az alábbi felvételek alapján valószínű, hogy valamikor a 2000-es évek környékén vált felhagyottá az a terület, amit ma erdő borít.

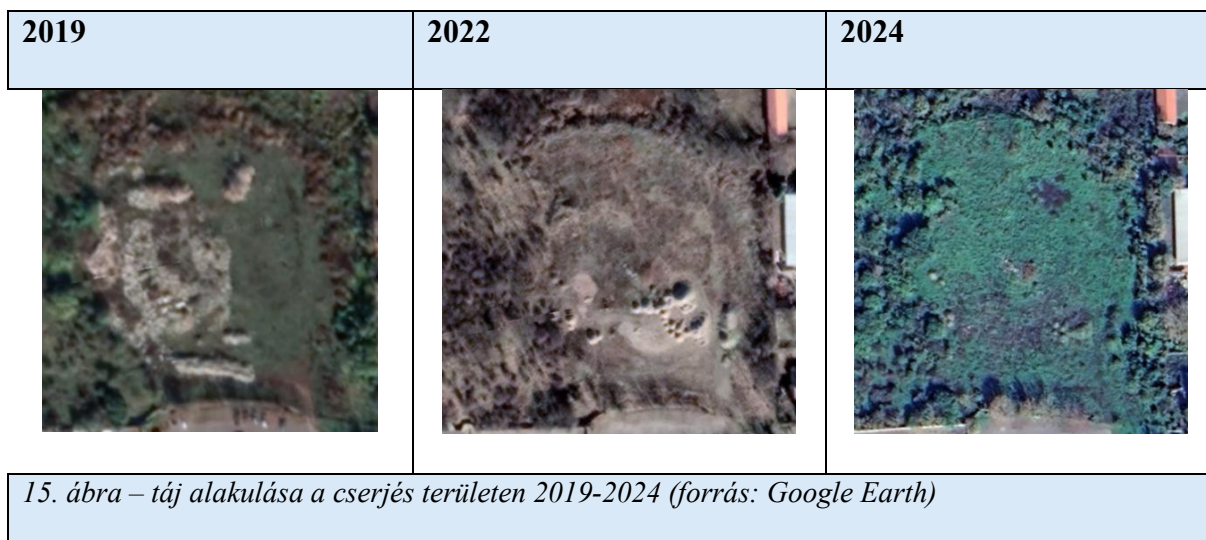

Cserjés

A parkoló északi oldalától kezdődően nagyjából a piac középvonala mentéig egy látszatra tipikusan alulhasznosított legelővel – mára kivadult cserjessel – találkozhatunk. Szélén fiatal bálványfák állnak (4. melléklet), de előfordulnak olyan ehető termésű fajok is, mint a kökény és a vadrózsa. Az Urban Atlas ezt a területet legelőnek jelöli. A cserjefoltok közt a talajt zombéksás (*Carex elata*) és réti perjefélék kísérik.

A nádas és magassásos növénytakaságok a lápi növényzet egyik jellegzetes formája hazánkban. Ezek a lágyszárúak általában nedves ártéri - vagy éppen ellenkezőleg: szikes - talajon telepsznek meg (Borhidi, 2003) – most ez esetben a szik indikátorai, tehát „szikes nádas” keveredik a fásszárúakkal (5. melléklet).

Az alábbi 2019-es műholdfelvételen jól látszik, hogy a területet elsősorban hulladéklerakásra használták. A halmok építkezési melléktermékekből, beton-, cseréptörmelésekből állnak. Mára a buckák tetején csomókban megtelepedtek a fásszárú özönnövények, melyek gyökérzete köré lassan aztán felkúszott a gyepfoltok (6. melléklet). Keletre a komplex terület enyhén szavannás tájképet ad, foltokban nád is megtalálható.

Nádas

Nagy terepszintsüllyedés tapasztalható a 2-es területhez képest. Elsősorban a Megatherm-Szolnok Kft mögötti terület szabad tisztásaiból tevődik össze, amelyek széles ösvényként körülölelnek egy nagyobb, sziget-szerű cserjefoltot.

A nádasban gazdag élővilág lapul mivel mélyen van, ökológiai szempontból bűvösávhoz hasonlíthat, bár amikor odamentem, kaszálva volt (7. melléklet). Sás és nád itt fordul elő a legnagyobb mértékben, de kisebb telepek minden szegély és domb közelében megtalálhatóak a zöldterületen.

2.2.5 Parkoló

Nyitvatartási napokon a parkoló mindig tele van. A parkoló elsősorban a vevőkör részére van fenntartva, akiknek a Nagysándor József útról kell lekanyarodniuk a Használtcikk piac nevű burkolatlan útra, egy mellékutcába. Itt általában várni kell, mert csak egy helyen lehet jegyet váltani és ha sokan érkeznek egyszerre, a várakozó autók feltorlódnak.

A sorompókhoz érve a jegyvételt egy teherautó hátuljánál lehet intézni (15. ábra). A sorompók, tájékoztató táblák, közlekedési táblák és a forgalom terelésére szolgáló összes infrastruktúrai elem évtizedek óta áll itt, s ezek különböző mértékben álltak ellen az időnek. A parkolóban két villanypózna és pár erősen kifakult közlekedési tábla is található (8. melléklet).

A mellékutcát és a parkolót beton- forgalomkorlátozó oszlopok választják el egymástól, ugyanolyan oszlopok, mint amik a panel-kerítést tartják. A parkoló burkolata kissé göröngyös,

mert vegyes méretű darabokból álló darált aszfaltból készült. Egybefüggő gyepfelület nincs, egyedül egy sávban kíséri végig gyep a Használtcikk piac utca mentét. A keleti oldalról természetes vegetáció határolja a parkolót, amelynek nincs szegélye, a határok „elmosódnak”.

16.ábra

A térképen jelzett cserjés enyhén magasabb terepszinten helyezkedik el a parkolóhoz képest. Néhány vadon nőtt, kifejlett mezei juhar található ezen az oldalon, mögöttük pedig egy letaposott drótkerítés, amely a zöld területet hivatott elválasztani a piactól, a Nagysándor József úti iparterületektől és a parkolótól.

2.2.6 Piac tér

Az ide érkező vásárlók tankolhatnak a szemközti benzinkúton, a busszal érkezőknek pedig 6 perc gyaloglásra van a vásár. Maga a piac – a parkolóhoz hasonlóan - beépített síkfelületen helyezkedik el. Ez a placc három sávra osztható fel, nem csak a burkolat színe szerint, de ugyanezen mezők használati alapon is különböznek (kereskedelem mindhárom sávban folyik és mindegyik saját kapuval rendelkezik).

A nyugati sávban található a legtöbb ingatlan objektum. Az irodaház és a lángosos is a főbejáráshoz közel helyezkednek el. A világítótestekre szerelt hangosbemondó készülékek régóta nincsenek használatban (9. melléklet). Ezen a térfélen 15 sorban betonból készült

kirakodó asztalok sorakoznak. Ezekre az árusok úgy pakolnak, hogy közöttük el lehessen féni, ritkán állítanak ponyvát. Az asztaloknál két magas fa szolgáltatja az árnyékot (nem terebélyesek, Acer negundok). Sokan a panel kerítés mentét raktárnak zónának használják, teherautók és dobozok rakásai állják körbe a piacot.

A képen látható platformokból több is van, általában csempéből, vagy betonból (16-17. ábra). Közvetlenül a bejárat mellett áll egy működő kallantyús ivókút (10. melléklet).

17. ábra – csempé platform

18. ábra – beton platform

A középső, sötét sáv tulajdonképpen a piac „főútvonala”: a főbejáratától a szemközti falig itt a legszélesebb az út a hétfői vásárban. A hulladéktároló konténerek teljesen szem előtt vannak és meg is telnek a mindössze pár órás nyitvatartás alatt. Két nagy konténer van, környékükön a gyom betör a piacra, mert a kerítéspanel hiányzik (11. melléklet).

Érdekes, hogy az északi kerítésfal több helyen is trapéz alakban kitüremkedik az erdős tér irányába, mintha régen egybe lehetett volna nyitni azzal a területtel. Ha itt valóban jószágokat is áruba bocsátottak régen, akkor valószínűleg volt egy legelő, ahol jól tartották őket az eladásig.

A vizesárok választja el a középső és a keleti sávot. A benne megülő gyeptakaró arról árulkodik, hogy nagyobb tömegű vizet régóta nem szállított, pedig saját átkelő híddal is rendelkezik (12. melléklet). A csatorna mentén fekete-fehér ütközésvédő terelőoszlopok állnak, amelyeket láncsal is össze lehet kötni. A hiányos szakaszon gumiabroncsokkal pótolták ki (13. melléklet).

A keleti sáv – mely a parkolóhoz legközelebb esik – nem visel olyan egyedi jegyeket, mint a nyugati és a középső sáv. Szabadon folyik a kereskedelem, egyedül a betonra felfestett pontok szabnak határokat, amik a pultok pontos helyét határozzák meg.

2.3 A vizsgálat összegzése

A lengyel piac már a 18. század óta kereskedelmi terület. Kezdetben haszonállatokkal kereskedtek rajta, később minőségi import árucikkkel - köztük gépjárművekkel is – de a 2000-es évek óta már csak használcikkpiacként ismerik. A kínai diszkontok megnyitása óta egyre kevesebb érdeklődő jár ide vásárolni és az egyre népszerűtlenebb lengyel piacot a Szollak Kft. karolta fel 2007 október 1-én. A bolhapiac 1,13 hektáros placc, nyitva tart minden szombaton az Abonyi út 55. szám alatt 6-tól délután 1-ig. Minden árusítható, amit jogszabály nem tilt őstermelőknek, egyéni vállalkozóknak és jogi személyeknek.

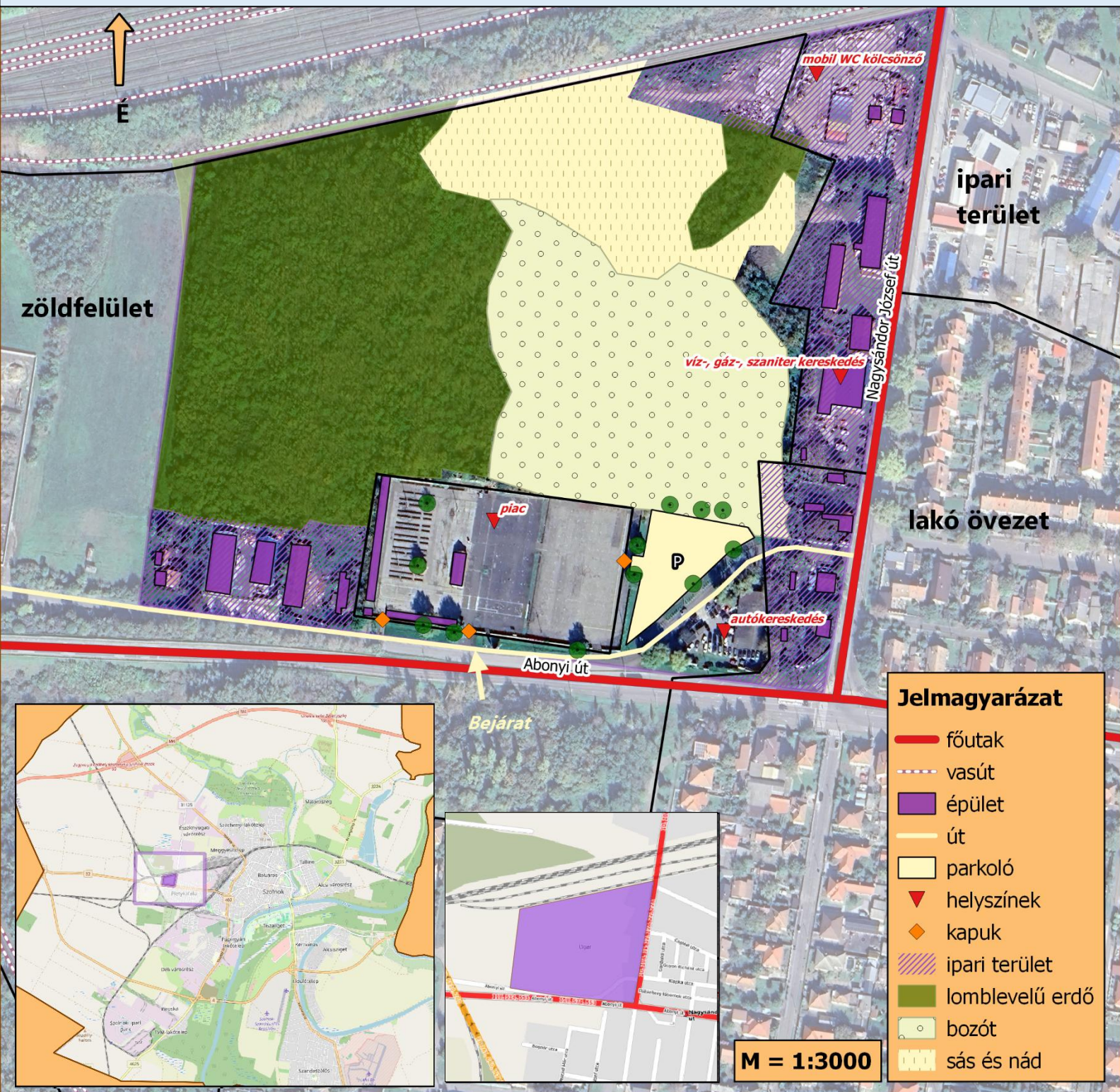
A terület megközelíthető busszal és autóval. Autóval parkolási díj fejében a keleti kapunál lehet leparkolni. A parkoló földút, néhol szórt burkolat, darált beton aszfalt borítja. A parkoló és a piac területén egyedül két fa áll a kirakodó asztaloknál, egyébként ültetett növény vagy zöldfelület nincs.

A piaci telek kerítése beton-elemekből épül, három duplaszárnyas vaskapuvál: egy a parkolóra nyílik, kettő pedig az Abonyi útra. Ezen az oldalon és a Nagysándor József út felőli oldalon iparterületek és kisebb kereskedések határolják a piacot és az attól északra elterülő 7,22 hektárnyi zöldfelületet.

A zöldfelület cserjés részét a parkolótól egy letaposott régi drótkerítés választja el. A cserjés uralkodó cserjefaja a vadrózsa és kökény, de fiatal Acer campestre facsémétékből több van. A gyep nem mondható fajgazdagnak, laza szerkezetű talajt kedvelő fűfélé, Cenchrus clandestinus dominál. A terep feltúrt, hepehupás, kisebb nádfoltok szívesen megtelepednek a sitty-halmok mellett.

A mobil WC kölcsönző környékén nincsenek fák, csak magas fű és nádas. Itt valamilyen talajkitermelés előfordulhatott, széles kiterjedésű mély gödrök is vannak. A piac nyugati fele mögött kifejlett juhar-erdő áll, a cserjeszint gyér, viszont a talaj továbbra is üde fűvel borított és egyenetlen.

Madarak, rovarok sokfélesége szépen megmutatkozik a zöld részen. Hulladékot eldobva találni minden területen, a piacon elsősorban árkokban, kerítés mentén és a szemétkukák konténerek körül. Padok nemigen fordulnak elő, csak a lángosos melletti sörpadok, ivókút van, szemétkukák nincsenek. A kerítés északi részén határozottan látszik, hogy régen egybe lehetett nyitni a piacteret azzal a telekkel, ahol most az erdő és a cserjés virul.

3. Szintézis

Ebben a fejezetben kerülnek részletes értékelésre a terület adottságai. Az értékelés tartalmazza a tájtörténeti leírásból leszűrt következtetéseket, a területhasználati tényezőket, valamint a vegetáció helyzetének minősítését is. A területet három egységben fogom értékelni: külön a parkolót, a piacot és a nem beépített, piac-mögötti részeket. Ezek azok a területi egységek, amelyek barnamezős beruházásra leginkább alkalmasak, hisz közhasznúak és hivatalosan nem működik rajtuk vállalkozás. Barnamezős beruházás során a fejleszteni kívánt, kármentesített

terület visszakaphatja ugyanazt funkciót/funkciókat, amelyeket korábban betöltött, vagy kaphat teljesen új feladatokat is, egy egészen más irányba vitt fejlesztésnek köszönhetően. Úgy vélem, a lengyel piac esetében mindkét irányt érdemes átgondolni, hisz a vásárlók igényéből adódóan évtizedek óta lebeg a nyitvatartás és végleges bezárás között. Ennek fényében egy alapozó minősítés után SWOT-elemzést végzek a funkciómegtartó és a funkcióváltó fejlesztési irányok szerint.

3. Minősítés

Annak érdekében, hogy a megőrzendő értékek semmiképp ne kerüljenek felszámolásra, a hátráltató tényezők pedig semmiképpen ne maradjanak meg, célszerű „érték” és „konfliktus” kategóriában minősíteni az adottságokat. A minősítést három szempont - funkcionális, ökológiai és esztétikai - szempontból fogom megközelíteni.

Minősítés közben fontos szem előtt tartani, hogy nem csak emberek használják a tájat, hanem más élőlények is. Mivel városon kívül eső területéről van szó, ráadásul az önkormányzat is modern szemlélet alapján igyekszik újítani Szolnokon, az ökológiai igények szerinti értékeket és konfliktusokat is meg kell fogalmazni.

Azok a területegységek, amelyeket már kijelöltem a vizsgálat során, először egy önálló – és ugyanakkor közös szempontrendszer szerinti - minősítést kapnak. Így sokkal részletesebb lesz az eredmény, az egymás melletti területek hasonló problémái összevonhatóvá válhatnak, de külön is maradhatnak egymástól. Ez azért hasznos, mert így a többféle rálátás alapján többféle javaslattétel kerülhet majd szóba.

3.1 Parkoló

Jelenleg nincs semmilyen kassa-építmény, bódé vagy automata a sorompónál, ami gond. A jegyeladás sokkal fenntarthatóbb és gördülékenyebb volna, ha lenne kimondottan erre egy létesítmény. A két villanypózna eleget tesz a feladatuknak és esztétikai szempontból sem jelentenek problémát, ellenben a közlekedési táblákkal, amiket kifakított a nap. Ez probléma, mert így az információ eltűnik a táblákról, néha még egy méteren belül se lehet leolvasni. Ez az alap jó vízáteresztő, nem túl esztétikus, de gyalogolni meglepően kellemes rajta.

Összességében tehát a parkoló méretével, elhelyezkedésével és kialakításával nincs probléma. Hogy a jegyárúsítás gyorsabban és kényelmesebben lefolyhasson, mindenképpen érdemes egy erre alkalmas építményt elhelyezni a sorompóhoz. A parkoló fásítása árnyékolás miatt szükséges, ahogy arról jogszabály is szól, 6 db várakozóhelyenként 1 db nagy lombkoronájú fa, illetve 4 db várakozóhelyként 1 db közepes koronájú környezettűrő fa ültetendő. Mozgássérült várakozóhely nélkül pedig nem maradhat a parkoló (ha megtartja mostani funkcióját).

A parkoló állapota esztétikailag kifogásolható. A KRESZ betartásához nélkülözhetetlen épített elemek leromlott állapotban vannak. Mivel nincsenek sövénynövények, ligetes kiültetésben elhelyezett facsoportok (vagy általában növényültetés), tömött csomókban, agresszívan nő a gyom, ahol lehetősége van rá...

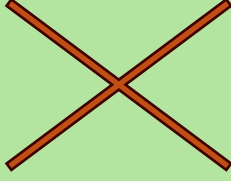
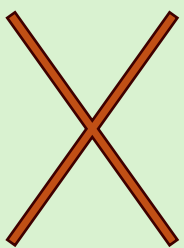
	funkcionális	ökológiai	esztétikai
értékek	tágas tér	darált aszfaltból készült szórt burkolat borítja (újrahasznosított anyag, vízáteresztő)	
konfliktusok	a forgalomkorlátozó oszlopok degradált állapotban vannak, mozgássérült parkoló hiánya	magas fák hiányából adódóan nincs árnyék	táblák, sorompók elhanyagolt állapota, nincsen jegyszedő kassza csak invazív fajok, gyomnövények, a parkoló széle és a növénytakaró közötti szegély hiánya

c) táblázat – konfliktusok és értékek minősítése a parkoló területén

3.2 Piac tér

A lángososról elmondható, hogy még használatban van, bár esztétikailag semmiképpen nem állja meg a helyét. A betonkerítés menti sávban minden padlócsempe platform széle töredezett, elhanyagolt állapotú – ezeket ki kellene cserélni, vagy legalábbis felszedni.

Nagy kár, hogy ma már a piac és a zöldfelület nincsenek egybenyitva. Az elszállítható konténer sok szemetet bír, de a piac konténera már túl régi, ki van szakadva, így nem meglepő módon a szemet hamar szétszóródik a piac középső részén. Az emberek pedig a hulladékot félrerugdossák, ami aztán a vizesárokban felhalmozódik...

	funkcionális	ökológiai	esztétikai
értékek	<p>a közelben van benzinkút,</p> <p>több bejáráttal rendelkezik</p> <p>saját ivóvíz kúttal és vízvezető árokkal rendelkezik</p>	<p>a lángosos és az irodaház saját ereszcatornával rendelkezik</p>	
konfliktusok		<p>kevés szemétkerakásra kijelölt terület</p> <p>a szennyvízvezető árok rossz állapotban van</p> <p>a beton kiszorítja az élővilágot</p>	<p>a telek mentén összetöredezett csempék, mint bódéknak kijelölt helyek</p> <p>gumiabroncsokból összerakott elválasztó sáv</p> <p>az épületek felújításra szorulnak</p> <p>az aszfaltburkolat elavult</p>

d) táblázat – konfliktusok és értékek minősítése a piac területén

A táblázat alapján elmondható tehát, hogy a piac a jelenlegi, bolhapiaci feladatkörének teljesen megfelel, ám ez még nem jelenti azt, hogy ebbe az irányba nem kell tovább fejleszteni. Esztétikailag egyértelműen kifogásolható: túl sok a beton, a zöldfelületi arány messze nem éri el a 40%-ot.

Nyáron nagyon meleg van: nincs árnyék, nincs elég víz és a beton meg a vas gyorsan felhevül. Funkcióváltás esetén rengeteg lehetőséget kínálna, ha a területet egybenyitná azzal a zöldfelülettel, ahová egyébként is bemennek, átmásznak, néha még parkolnak is az emberek.

3.3 Cserjés és erdő

A piacot három oldalról határolja egy egybefüggő, 7,22 hektáros alulhasznosított zöldfelület. Ökológiai szempontból mindenképpen pozitívum, hogy észak felől a vasutat pufferzónaként eltakarja, menedéket nyújt az állatoknak. Védi az ökoszisztémát a zaj- és légszennyezéstől. Mégis egy szép, természetes kilátást biztosít egy nagy, ovális téren. Sajnos azonban a mobil WC társaság ipari tevékenységeinek nyomai egyáltalán nincsenek takarásban. Egy elhagyott, lepusztult raktárépület vizuális konfliktust okoz. Mivel nagyméretű kiásott gödrök övezik, a nádas nem nő elég magasra ahhoz, hogy egy elhagyott romos épület látványát elrejtse.

	funkcionális	ökológiai	esztétikai
értékek	önkormányzati tulajdonú terület külvárosban helyezkedik el, lakótelepi környezetben	a vasút mentén facsoportok (pufferterület) kiváló menedék az állatoknak tisztások és erdős részek váltakoznak benne kultúr-fajoknak is ideális körülmények	nagy mozgástér ligetes - és facsoportok
konfliktusok	nincs egybenyitva a piactérrel	szennyezett talaj (építkezési törmelék)	a mobil WC társaság ipari tevékenységeinek nyomai nincsenek takarásban

e) táblázat – konfliktusok és értékek minősítése a zöldfelület területén

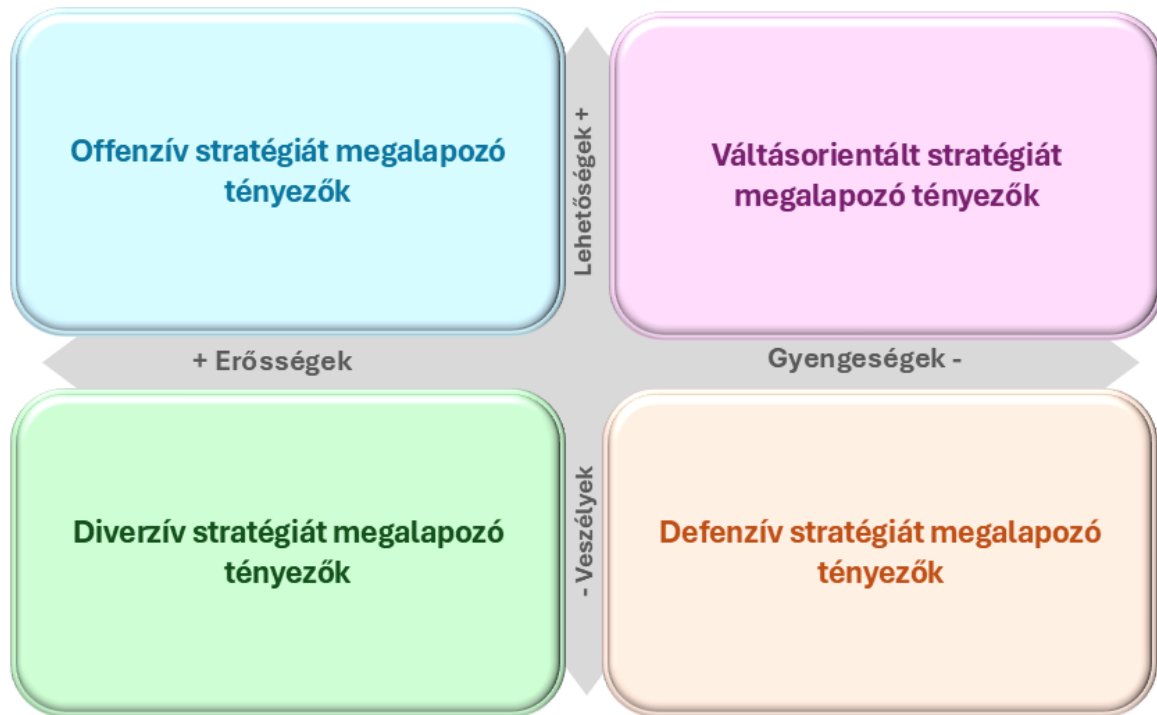

20. ábra – konfliktusok elhelyezkedése a térképen

3.4 Stratégiai SWOT - elemzés

Most vegyük újra szemügyre az összes területegység értékeit és konfliktusait egy ismert helyzetelemző módszer – a SWOT – segítségével! A vázlat a projekthez figyelembe vett szempontokat négy kategóriára osztja: erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek. Az erősségekbe kerülnek a fenti minősítési táblázatokban megjelenített értékek, a gyengeségekbe pedig a konfliktusok.

Az erösségek és gyengeségek olyan belső tényezőkből tevődnek össze, amelyre van befolyás (erösségek esetében arra, hogy a siker érdekében ráépítsük őket a lehetőségekre, gyengeségek esetében pedig arra, hogy elkerülhessük őket). A lehetőségek és veszélyek mindig külső tényezők, amelyeket nem tudunk befolyásolni, de számolni mindig lehet velük.

21. ábra – a stratégiai S.W.O.T. működési elve

A stratégiai SWOT segít a megfelelő stratégia kiválasztásában. Az erösségek és a külső lehetőségek segítségével Offenzív stratégiát alkalmazhatunk (kék), amely környezeti elemek igénybevételének optimalását is feladatának tekinti (Csutora- Kerekes, 2004. 164. o.). Diverzív stratégia (zöld) esetén az erösségek és a külső veszélyeztető tényezők meghatározóak, Váltásorientált stratégiánál (lila) a külső lehetőségek és a belső gyengeségek, Defenzív stratégiánál (narancs) pedig a külső veszélyek és a belsőgyengeségek.

22. ábra – stratégiai S.W.O.T.

Offenzív stratégia

Ez a stratégia a Nyugati városrész társadalmi céljainak eléréséhez a legmegfelelőbb. Közösségépítés szempontjából fontos, hiszen névjegye a civil szervezetek vagy egyesületek beinvitálása a támogatásba. A kivitelezés érdekében akár új szervezet is alakulhat a közös projekt révén. Ha ezen az elven valósulna meg egy fejlesztés, akár már a tervezési fázisba is be lehet vonni a helyi érdekelteket, hisz a közösségi tervezés egyre nagyobb népszerűségnek örvend manapság. Szolnok igényt tart az oktatás minőségének javítására is, és erre a lengyel piac területe szintén lehetőséget ad. Ahogyan a szolnoki Művésztelep esetében, itt is lehetne egy (vagy akár több) székhely valamilyen egyesület részére.

Diverzív stratégia

A stratégia fő elve, hogy maga, a bolhalpiac megmaradjon, viszont alakuljon át, valamilyen látványos újítást produkáljon, amitől korszerűbbnek lesz mondható. A zöldítés érdekében érdemes volna a vásárlókat bevezetni a zöldterületre és főleg a funkcionális hátrányokat kiküszöbölni (mind a három területegységen egyaránt). Tudatosítani kell az ide járó vásárlókban, hogy a használt tárgyak vásárlásaával jó tesznek saját városuk gazdaságának, a hátrányos helyzetűeket segítenek integrálni, takarékoskodnak a saját pénzüikkel és újrahasznosítanak. Ezt az üzenetet a környezetvédelem sok más üzenetével is párosítani lehet, ami segít az új érdeklődőket odavonzani.

Váltásorientált stratégia

A nagyszabású fejlesztés egy - Millenáris parkhoz hasonló - kiállítási tér, park és rendezvényközpont létrehozása, amely a komplex terület egészét érinti. Valószínű, hogy a mostani piaci funkció teljesen elveszik, vagy ritkábban lesznek piaci napok – így az árusok és törzsvásárlók elpártolásra számítani kell. Cserébe a városi, lakótelepi fiatal generációnak felkeltené az érdeklődését a park.

Ebben a projektben a piac és a zöldfelület mindenképpen egy térré válik (lehet az egyik megoldás, hogy feltöretik a betont). Előny, hogy a piac már most is rendelkezik több bejáráttal, az erdő irányába pedig kapuhelyekkel. A felhagyott terület vegetációja arra utal, hogy kultúrnövényeknek élhető környezet – miután bogyós gyümölcsök és barack is megtalálható ott – ám az erdő sűrűjén kívül mindenképpen szik-tűrő növényeket érdemes telepíteni.

Jelenleg agresszívan terjedő gyom borít mindent a cserjésben, amit különböző szegélyekkel (pl. fasor a parkoló mentén) és rekultiválással visszaszorítható annyira, hogy a régi legelő részén egy piknikezésre alkalmas park „nagyretje” épüljön meg, akár állandó színpaddal, bisztróval, vagy egy kis tóval a szélén.

A parkolóra ugyanúgy felújítás vár, mint a többi stratégia esetében, vele szomszédos zöldfelülettől vagy teljesen el kell választani (és akkor csak a piacon keresztül lehet bemenni), vagy egybe kel nyitni vele. A piac helye nagyszabású kiállítások megrendezésére is alkalmas lenne, és állhatna rajta valamilyen állandó kiállítás, vagy ajándékbolt.

Defenzív stratégia

Ebben a stratégiában elsősorban a piaci megőrzésére kell törekedni. Minél több felújítás megvalósítható, annál jobb. Mivel az önkormányzat és a karbantartó cég (Szollak Kft.) közös érdekében áll a piac felvirágoztatása, bevételt pedig a piacot bérlő termelőktől remélhetünk, úgy az árusok és (akár a környéki) piacra járó vásárlók igényeire ügyelni kell. Ehhez érdemes végeztetni velük esettanulmányt.

Mindenesetre a kerítést, kapukat, szemeteseket, a vizesárok körüli csíkos oszlopokat, valamint a teljes burkolatot ki kell cserélni. Emellett számos felesleges eszköz van, ami eltávolítható: ilyenek a hangos bemondók, a gumibroncs-fal és a csempe/beton platform. Felújításra szorul az iroda épület, a lángosos, rozsdamentesítésre szorul az ivókút, a vizesárok esetében egyszerűen megoldást kell találni arra, hogy ne teljen meg, ne dugulhasson el a hulladéktól.

4. Javaslatok

Ebben a fejezetben a konfliktus-térképen feltüntetett ökológiai-, funkcionális-, és esztétikai konfliktusokra keresek feloldó javaslatokat. A megfogalmazott javaslatokat úgy gondolom, már érdemes egy új szempontrendszer szerint kategorizálni (a stratégiákon belül), azért, hogy a kivitelezéshez, valamilyen módon köthető legyen.

4.1 Állapotjavító javaslat

Először a könnyen megvalósítható beavatkozásokat fogom felvázolni. A fejlesztés célja itt egy extenzív fenntartású közterület létrehozása, amelyet lehetőleg kevés összegből meg lehet valósítani

4.1.1 A piac és a parkoló megújítása

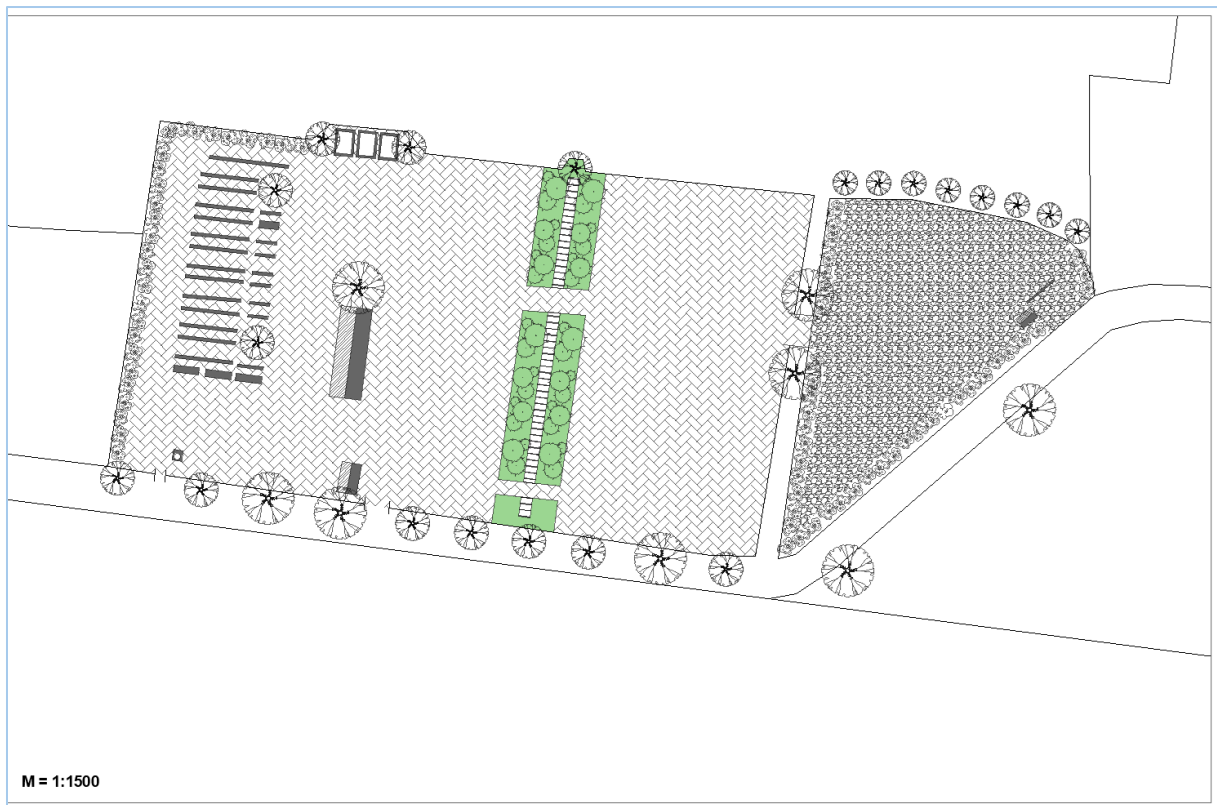
Mivel a lengyel piac működtetése a hosszú ideje kérdéses (az áru minőségcsökkenése óta), mégis az önkormányzat állapotjavító beavatkozást fontolgat, úgy gondolom érdemes volna kidolgozni először egy kisebb léptékű, „funkció tartó”, majd „funkció váltó” innovatív javaslatot is. A funkció tartó javaslathoz elsősorban a parkolóban és a piactéren összegyűjtött konfliktusokra lesz szükség:

23. ábra – a piac és a parkoló konfliktusai

<i>jel</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Javaslat</i>
Ö2	kevés zöldfelület, szegély hiánya a piacon	sővény vagy fasor létesítése
Ö3	kevés zöldfelület, szegély hiánya a parkolóban	sővény, vagy fasor létesítése
E1	töredezett csempék a kerítés mentén	burkolat feltörése és a törmelék eltakarítása
E2	Gumiabroncsból összerakott elválasztósáv (ugyanitt a híd esztétikája hátrányos)	gumiabroncsok leszerelése, híd cseréje
E3	az épületek felújításra szorulnak	épületek renoválása
E4	a beton (burkolat és építmények anyaga) elavult	térkövezés, beton elemek cseréje
E5	darált aszfalt burkolat	tördelés és ötvözés más anyagokkal
F1	állandó kassza hiánya	egy állandó fülke kihelyezése a parkolóba
Ö-F	rossz állapotú vizesárok	zöldsáv és/vagy védőrács telepítése

f) táblázat – javaslatok az egyes konfliktusokra

24. ábra – javaslatok állapotjavító beavatkozásra defenzív stratégia szerint

Növénytelepítés

A javaslatban két helyen létesül fasor: az Abonyi út mentén, ahol kiegészül a meglévő öreg fákkal együtt, és a parkolóban. A parkolóhoz lekanyarodó földút mellé fák helyett cserjéket terveztem, hogy várakozáskor a volán mögül minél jobban belátható legyen a parkoló. Ez a parkoló már rendelkezik mozgássérült-parkolóhellyel, jegypénztárral is (F1). A rossz állapotú vizesárok (Ö-F) fölé szükséges védőrácsot felrakni. Mellette a tervezett zöldsávba az Észak-alföldi természetes vegetációjának cserje fajtáit lehetne ligetes kiültetésben végig vezetni.

Eszközök megújítása

A parkolóban a sorompót elég újra lefesteni és rozsdamentesíteni. Az ivókutat is mindenképpen mentesíteni kell a rozsdától. Az irodaépület felújítás mellett saját járdaszigetet vagy jelző burkolatot kaphatna.

Új elemek

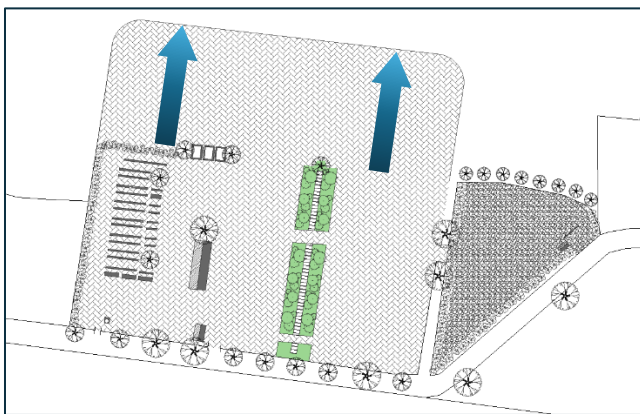
Azok a vertikális elemek, amelyek a 20-21. ábrán nem láthatóak, de konfliktusokat okoznak – mint a betonkerítések, a parkoló táblái, illetve a vizesárkot körülvevő forgalomkorlátozó oszlopok – a szemeteskonténerekhez hasonlóan ki lesznek cserélve. Az E4 konfliktus kétféleképpen is megoldható: a szórt burkolatot ki lehet cserélni, vagy apróbbra tördelni, összekeverni más anyagokkal. Az Ö2 konfliktus feloldásának érdekében a piac teljes

betonburkolatát fel kell töretni. A környezetszennyezés csökkentéséhez pedig szükség lesz új hulladékgyűjtőkre – lehetőleg olyanokra, amiknek a fedele csukható.

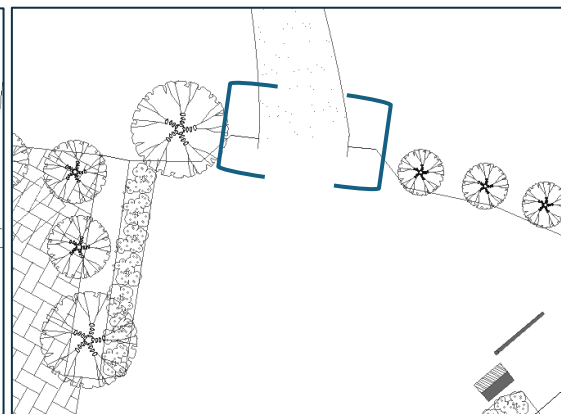
Helyére többféle ízlésesebb és környezetkímélőbb anyagú térkővel próbálkozhatunk, például klinkertéglával, gránit kockakővel, vagy modern stílusú bazalt/andezit járólappal. Gumiabroncsból összerakott elválasztósávot (E2) el kell távolítani, a közvetlenül mellette lévő vashidat pedig ki kell cserélni egy olyan hídra, ami majd illik az új térkő stílusához. Nagyon fontos, hogy a lángosos bódé teljesen alakuljon át! Az is egy lehetőség, hogy az egészet kicserélik egy büfékocsira, sőt, ha van rá keret akkor érdemes, hiszen könnyen szállítható és illik a vásári hangulathoz.

4.1.2 Az erdő állapotának megújítása

Állapotjavító beruházás esetén a teljes erdőterület újrahaznosítására biztosan nem kerül sor. Amennyiben a lengyelpiacnak sikerül megújulnia és visszanyernie a népszerűségét, a jövedelem befektethető például a terjeszkedésbe is az erdő irányába (25. ábra).

25. ábra – terjeszkedés iránya

26. ábra – ösvény kapcsolása a parkolóhoz

Mindeközben jó lenne a „Zöld város” imázs elérésére törekedni és minél kevesebbet elvenni a vadonból, mégis minél többet megmutatni belőle. Ezért javaslom, hogy az élőhely essen át egy hosszútávú rehabilitációs projekten, amelynek a folyamata és eredménye a helyszínen minden érdeklődőnek bemutatható! A folyamatot bemutató tanösvényhez ideális kezdőpont lenne a parkolóból induló letaposott sáv.

Leromlott erdő helyreállítása

27. ábra – konfliktusok a zöldfelületen

- Ö-F2 – szennyezett talaj
- E6 – vizuális konfliktus a terület melletti épület miatt
- F2 – inváziós fajok és gyomok

4.2 Park létesítése (váltásorientált stratégia)

Pavilon

A park legmagasabb (vagy másképpen kiemelkedő) pontjára egy pavilon létesítését javaslom. Egy ilyen építmény teret biztosít oktatási tevékenységhez, kézműves foglalkozásokhoz, saját fatüzelésű kemencével pedig sütés-főzéshez.

Ízek utcája

Hasonlóan a Hild téren zajló őstermelői piachoz, a termelők kijöhetnek ide eladni a termékeiket ezen az úton. Az útszakasz a park központját köti össze a ligettel a helyreállított erdőn keresztül. Az erdő komfortos háttérrel ad a standoknak és nyáron hűs klímát, árnyékot nyújt.

Fitness központ

Itt lehet edzőterem, jógaudió, vagy egyszerű kültéri fitness játékok. A közvetlenül előtte elhaladó úton kocogva az erdőt körbe lehet futni, a szemközti ligetben pedig pihenéshez ideális.

Játszótér

A gyerekek részére kialakított klasszikus játszótér hintával, csúszdával és homokozóval. Dél felől a telepített erdősáv fái elhatárolják a szomszéd telektől. A sétaút túlsó oldalán a pihenni vágyó szülők helyet foglalhatnak a padokon. Kerékpártároló és ivóvíz várja a biciklistákat.

Szabadtéri színpad

Egy bérelhető szabadtéri színpad koncertekhez vagy előadásokhoz. Az közönség a nagy rétről láthatja a színpadot, amelyet intenzíven gondozott platánok (*Platanus x hispanica*), vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*) vagy más terebélyes parkfák hangsúlyoznak.

Kávézó, bár, étterem

Ezek az állandó szolgáltatások a téren találkoznak egyfajta „food court”-ként. Az egészséges ételt felszolgáló helyek jól illenek a parkhoz. Az éttermek teraszai a szökőkút felé néznek.

Dísztó/szökőkút

A szökőkút nyílt téren található, nincs árnyékban így vonzza a tekintetet, gyakran fényképezkednek vele. Fontos, hogy a mögötte álló fasor és kerítés ne vegyen el az összképből. Éjszaka ki lehet világítani.

Úthálózat a parkban

Javaslom, hogy a parkot terra-way út hálózza be, mert az zöldfelületnek számít. Sétához, futáshoz és kerékpározáshoz megfelel. Egyik bejárata a kiállítási térről, a másik közvetlenül a parkolóból indul.

Kiállítási tér

Egy olyan kiállítási tér kialakítását javaslom, amelyen a fák szimmetrikus elrendezésben állnak a főbejárattal szemben így növelve a térhatást. Egy ilyen tér alkalmas művelődési programok, szabadtéri játékok és egyéb közösségi tevékenységek lebonyolításához. A patak-menti zöldsávok egyfajta természetes falként felosztják az egybefüggő teret, ami nagyszabású rendezvények esetén kedvező lehet.

Felújított parkoló

A felújított parkolóban nem csukán az építőanyagok és a zöldfelület újultak meg, de különböző közlekedési igényekhez is alkalmazkodik. A parkolóban külön állomás legyen elhelyezve alkalmazással vezérelhető rollereknek/kerékpárok számára, valamint egy elektromos autó töltőállomás.

Évelő
ágyas

Pavilon

„Ízek utcája”
kézműves
piac

Kiaértési tér

M = 1:1700

fitness központ

liget

erdő

telepített erdősáv

nagy rét

Felújított
parkoló

Szabadtéri
színpad

Kávézó, bár,
étterem

Disztó/szökőkút

5. Összefoglalás

A lengyelpiac Szolnok észak-nyugati városrészén található, forgalmas út mentén, egy lakótelep közvetlen közelében. Ez a nagyjából 12,34 hektáros terület kihasználható tulajdonságai miatt Szolnok városfejlesztésében kulcsszerepet játszhat. A város népessége csökkenő tendenciát mutat, így az új munkahelyek megteremtése, illetve a hátrányos helyzetűek integrációja is kedvező állapotnak számít, amely megoldást jelenthet a problémára. A piacon jelenleg kereskedő emberek általában hátrányos helyzetűek, sokan környező falvakból és városokból érkeznek, tehát integrálás és regionális kapcsolatok szempontjából a használcikk piac működése megőrzendő érték. A piaci funkció megőrzése mellett szól az a tény is, hogy a területen már a XVIII. század óta valamilyen formában kereskedelem folyik, és így be is épült a városi köztudatba. Ugyanakkor, a városiak biztosan értékelnék, ha a piac nagy átalakuláson menne keresztül. Az eziránti érdeklődés a kínai diszkontok térnyerésével túl alacsonyra csökkent, így csak szombaton tart nyitva. A maradék hat napban teljesen zárva van és kihasználatlanul áll – nem beszélve a telekhez tartozó 7,22 hektáros használaton kívüli zöldfelületről, amelyre a szolnokiaknak szüksége van.

Haladó városként Szolnok környezeti célkitűzései közé tartozik a zöldfelületek bővítése, őshonos fajok visszatelepítése, CO₂-kibocsátás csökkentése és a fásítás. Mindezekhez a piac mögötti terület egyértelműen alkalmas. Továbbá mivel a teljes telek önkormányzati tulajdonban van, és lehetséges barnamezőként tartják számon, egy korszerűsítésre/zöldítésre irányuló projekt megvalósulása egyre valószínűbb. Mindenképpen ideális volna, ha bizonyos fokig az ottani piacozást meg lehetne tartani, de még a legkisebb költségvetésű, állapotjavító beavatkozásokkal is majdnem minden épített elem cserére vagy felújításra szorul. Ha erről senki nem gondoskodik, a piac és a parkoló a jövőben nem marad biztonságos és lassan használhatatlanná válik. A kifakult tájékoztató táblák, a hulladéktól eltömődött vizesárok vagy akár a betört kerítéspanel olyan konfliktusok, amelyeket helyes karbantartással már helyre lehetett volna hozni. A beépített területeken pedig sokkal több árnyékot adó fára van szükség a nyári napsütés-okozta egészségügyi kockázatok miatt.

Ebben a dolgozatban a telket három nagy területegységre osztottam fel és véleményem szerint az alulhasznosítás és elhanyagoltság mindhárom esetben olyan magas szintet ér el, hogy érdemes az egész területet egy nagy projekt keretében fejleszteni és új funkciókkal felruházni a releváns közösségek részére.

6. Mellékletek

1. melléklet – Prunus persica facsemete

2. melléklet – az erdőcsoport széle

3. melléklet – az erdőcsoport széle

4. melléklet – bálványfák a cserjés szélén

5. melléklet – szikes nádas csoportok fásszárúakkal

6. melléklet – bucka építkezési törmelékéből

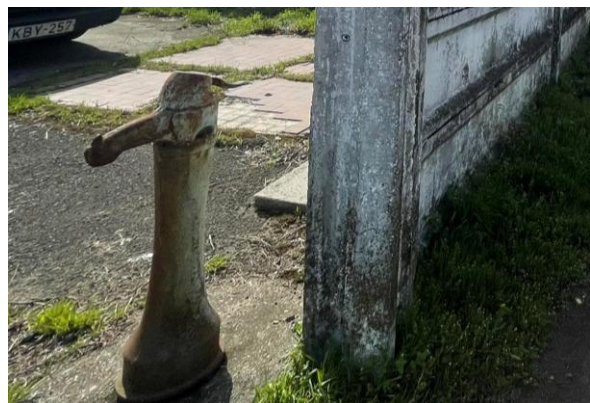
7. melléklet – nádas, háttérben az iparterülettel

8. melléklet – kifakult táblák

9. melléklet – irodaépület

10. melléklet – ivókút a piacon

11. melléklet – hulladéklerakásra kijelölt hely

12. melléklet – híd az árok felett

13. melléklet – árok-menti abroncs fal

Felhasznált irodalom

- Bajnai Zsolt (2011) *Lengyelpiac*. Utolsó letöltés: 2025.10.29.
(http://www.blogszolnok.hu/1xvolt_lengyelpiac)
- Balogh (2023). Utolsó letöltés: 2025.10.29.
(https://budapest.hu/api/file/doc/Budapest%20Parkv%20jros_web.pdf)
- Bircher (2023). *Ismerkedjünk meg Németország ipari központjával, a Ruhr-vidékkel!* Utolsó letöltés: 2025.10.29. (<https://greendex.hu/ismerkedjunk-meg-nemetorszag-ipari-kozpontjaval-a-ruhr-videkkel/>)
- Borhidi Attila (2003). *Magyarország növénytakarsulásai*
- CEMAT (2006). *Barnamezős terület fogalma*. Utolsó letöltés: 2025.10.29.
(<http://www.terport.hu/fogalomtar/barnamezos-terulet.html>)
- Csutora Mária és Kerekes Sándor (2004). *A Környezetbarát Vállalatirányítás Eszközei*, KJK KERSZÖV, Budapest, 2004.
- Domonkos László (2022). *Barnamezős területek elemzése*. Utolsó letöltés: 2025.10.29.
(https://www.asz.hu/dokumentumok/E_2222_Barnamezos_teruletek.pdf)
- Fővárosi Önkormányzat (2023). *Barnamezős és Belvárosi Használaton Kívüli Területek Budapesten*. Utolsó letöltés: 2025.10.29. (<https://budapest.hu/api/file/doc/Buda.pdf>)
- graphisoft.com (2020). Utolsó letöltés: 2025.10.29. (<https://www.graphisoftpark.com/hu/park>)
- Greenpeace (2023). *Mérgezett örökségünk*. Utolsó letöltés: 2025.10.29.
(<https://sites.greenpeace.hu/mergezett-oroksegunk/gazgyar/>)
- ipariparkszolnok.hu Utolsó letöltés: 2025.10.29.
(<https://www.ipariparkszolnok.hu/hu/infrastruktura/>)
- Kaposvári Gyula (1984). *Szolnok képekben*. Szolnok: Fenyves József, Szolnok város tanácsának elnöke.
- kastelyok.hu (2006) Utolsó letöltés: 2025.10.29.
(<https://www.kastelyok.com/adatlap.php?details=2006>)
- MEGAKOM (2022). *Fenntartható Városfejlesztési stratégia (Szolnok Megyei Jogú Város és Térsége)*. Utolsó letöltés: 2025.10.29.
(https://info.szolnok.hu/files/1772083386_FVS_Szolnok_20220421.pdf)
- millenaris.hu (2024). Utolsó letöltés: 2025.10.29. (<https://millenaris.hu/millenaris-tortenete/>)
- Pataki Ferenc (2024). *Szolnok területfejlesztési koncepció*. Utolsó letöltés: 2025.10.28.
(https://info.szolnok.hu/files/324498044_637113211_Jovahagyott%20Telepulesfejlesztési%20Koncepcio.pdf)
- Pleskovics (2020). Utolsó letöltés: 2025.10.29. (<https://epiteszforum.hu/haromdimenzios-fuggokert-cseresznyefa-liget-haromszazotvenot-uj-fa-ime-a-millenaris-szellkapu-park>)

Sebők Balázs (2015). *Szolnok-megye szocialista iparosítása 1950-1970*. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár Közleményei 13. Szolnok: 2015.

TFP (2014). *Budapest barnamezős területek fejlesztése*. Utolsó letöltés: 2025.10.29. (<https://archiv.budapest.hu/Documents/TFP/Barnamezős%20területek%20fejlesztése%20Tematikus%20Fejlesztési%20Program.pdf>)

tourinformszolnok.hu. Utolsó letöltés: 2025.10.29. (<https://szolnok.tourinformszolnok.hu>)

Vagyonkezelési Osztály (2024). *Barnamezős terület javaslatok*. Utolsó letöltés: 2025.10.29. (<..\OneDrive\Barnamezős területek.pdf>)

Virágh Iván (1975). *Szolnok város története I*. Szolnok, 1975., A Szolnok Városháza Tanács V. B. megbízásából. Kiadja: a Szolnok megyei Lapkiadóvállalat

Zsúgyel – *Az Ipari Válságrégiók Megújulásának Tényezői a Ruhrvidék Tapasztalatai alapján*. Utolsó letöltés: 2025.10.29. (<https://real.mtak.hu/3731/1/1078971.pdf>)

280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról 60. § (2)